

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.7.2021
SWD(2021) 727 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου
Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία**

που συνοδεύει το έγγραφο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου
Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} -
{SWD(2021) 715 final} - {SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} -
{SWD(2021) 718 final} - {SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} -
{SWD(2021) 721 final} - {SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} -
{SWD(2021) 724 final} - {SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final}

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σημαντικές προσπάθειες συνεχίζουν να καταβάλλονται για τη βελτίωση της ανεξαρτησίας, της ακεραιότητας, της ποιότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης της Σλοβακίας, όπως σημειώνεται ήδη στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου. Τον Δεκέμβριο του 2020 το Κοινοβούλιο ενέκρινε εκτεταμένη μεταρρύθμιση του Συντάγματος και εξέδωσε εκτελεστική νομοθεσία σχετικά με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, και ιδίως σχετικά με το Συνταγματικό Δικαστήριο και το Δικαστικό Συμβούλιο. Οι αρχές ενέτειναν επίσης τις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση της διαφθοράς στο δικαστικό σώμα. Εκπονείται μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη, με τη συμμετοχή του Συμβουλίου της Ευρώπης, για την οποία διατυπώθηκαν ορισμένες παρατηρήσεις από ενδιαφερόμενα μέρη. Ιδρύθηκε Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο. Εξελέγησαν νέος γενικός εισαγγελέας και ειδικός εισαγγελέας μέσω μιας νέας διαφανούς διαδικασίας. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αντικατοπτρίζουν τις προσπάθειες βελτίωσης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και είναι σημαντικό κατά την εφαρμογή τους να λαμβάνονται υπόψη τα σχετικά ευρωπαϊκά πρότυπα για τη διασφάλιση της δικαστικής ανεξαρτησίας. Αυτό είναι επίσης σημαντικό, δεδομένου ότι το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος, παρότι έχει βελτιωθεί μεταξύ των εταιρειών, παραμένει πολύ χαμηλό μεταξύ του ευρέος κοινού.

Οι προσπάθειες της Σλοβακίας για την καταστολή της διαφθοράς έχουν αυξηθεί σημαντικά και αποδίδουν καρπούς, με μεγάλο αριθμό υποθέσεων διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια να υπόκεινται σε έρευνα και δίωξη. Επιλέχθηκαν και διορίστηκαν επίσης επικεφαλής αξιωματούχοι, συμπεριλαμβανομένου του επικεφαλής του νέου Γραφείου για την Προστασία των Μαρτύρων Δημοσίου Συμφέροντος, ο οποίος θα αναλάβει καθήκοντα από την 1η Σεπτεμβρίου 2021. Η ικανότητα εντοπισμού και διερεύνησης αδικημάτων διαφθοράς μπορεί ακόμη να ενισχυθεί με επενδύσεις στην εξειδίκευση, την ειδικευμένη αναλυτική εμπειρογνώσια και την εκπαίδευση στην ακεραιότητα για την Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία. Η πρόοδος όσον αφορά την πρόληψη της διαφθοράς σημειώνεται με αργούς ρυθμούς. Αρκετές απόπειρες ρύθμισης για τις περιπτώσεις άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) έχουν αποτύχει μέχρι στιγμής. Ωστόσο, σχεδιάζονται ή βρίσκονται στο αρχικό στάδιο νομοσχέδια για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying), τη «μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα», τη δημοσιοποίηση περιουσιακών στοιχείων, τις συγκρούσεις συμφερόντων των βουλευτών και τις δημόσιες συμβάσεις.

Το Σύνταγμα της Σλοβακίας και το παράγωγο δίκαιο παρέχουν ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο για την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης, του δικαιώματος πρόσβασης σε δημόσιες πληροφορίες, της πολυφωνίας στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και των δικαιωμάτων του Τύπου. Ένα νομοσχέδιο που τελεί υπό συζήτηση και έχει προγραμματιστεί να εγκριθεί τον Σεπτέμβριο του 2021 αναμένεται να θεσπίσει πλαίσιο για τη διασφάλιση της διαφάνειας όσον αφορά την ιδιοκτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Τα σχέδια της κυβέρνησης να προτείνει νομοθεσία με στόχο την εξασφάλιση ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τους δημοσιογράφους αναβλήθηκαν. Η κατανομή της κρατικής διαφήμισης εξακολουθεί να μη ρυθμίζεται. Εκδόθηκαν ορισμένες καταδικαστικές αποφάσεις για άτομα που εμπλέκονταν στη δολοφονία του ερευνητή δημοσιογράφου Ján Kuciak και της μνηστής του το 2018. Οι αθωωτικές αποφάσεις για τους φερόμενους εγκεφάλους της δολοφονίας ακυρώθηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο παρέπεμψε εκ νέου την υπόθεση στο Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο. Επιβεβαιώθηκε μία καταδίκη. Δεν θεσπίστηκε κανένα πρόγραμμα στήριξης των

μέσων μαζικής επικοινωνίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19.

Όσον αφορά το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών (μηχανισμός θεσμικών αντιβάρων), εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της νομοθετικής διαδικασίας μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών και της κοινωνίας των πολιτών, όπως σημειώνεται ήδη στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου. Η συνταγματική μεταρρύθμιση του Δεκεμβρίου του 2020 αποκλείει ρητά την αρμοδιότητα του Συνταγματικού Δικαστηρίου να επανεξετάζει τους συνταγματικούς νόμους, γεγονός που οδήγησε στην επανεξέταση της εν λόγω διάταξης από το Συνταγματικό Δικαστήριο. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την πανδημία COVID-19 διήρκεσε το μεγαλύτερο μέρος του 2020 και έληξε τον Μάιο του 2021, κατόπιν νομοθετικής μεταρρύθμισης τον Δεκέμβριο του 2020, ώστε να επιτραπεί η παράτασή της. Ο Συνήγορος του Πολίτη και το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανέλαβαν ενεργό ρόλο στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι ανησυχίες αυξάνονται όσον αφορά τη χρηματοδότηση ορισμένων ΜΚΟ, ιδίως για περιορισμούς που επιβάλλονται σε ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ισότητας των φύλων.

I. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Το δικαστικό σύστημα της Σλοβακικής Δημοκρατίας περιλαμβάνει 54 επαρχιακά δικαστήρια, 8 περιφερειακά δικαστήρια, το Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο, το Ανώτατο Δικαστήριο, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο και το σλοβακικό Συνταγματικό Δικαστήριο¹. Τα περιφερειακά δικαστήρια λειτουργούν ως εφετεία για αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις και ταυτόχρονα λειτουργούν ως πρωτοβάθμια δικαστήρια για διοικητικές υποθέσεις. Το Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει σοβαρές ποινικές υποθέσεις, όπως απαριθμούνται στη σχετική διάταξη του κώδικα ποινικής δικονομίας². Το Δικαστικό Συμβούλιο διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην αυτοδιοίκηση του δικαστικού σώματος, καθώς και στον διορισμό, την αναστολή και την παύση δικαστών, αλλά και στην τήρηση της δικαστικής δεοντολογίας. Το ήμισυ των μελών του (9 εκ των 18) είναι δικαστές εκλεγμένοι από ομοτίμους τους. Τα υπόλοιπα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου διορίζονται από τον πρόεδρο της Σλοβακίας, το Κοινοβούλιο και την κυβέρνηση³. Η Εισαγγελική Αρχή της Σλοβακίας είναι ανεξάρτητη κρατική αρχή με επικεφαλής τον γενικό εισαγγελέα⁴. Η Σλοβακία αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Ο σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος είναι ανεξάρτητη αυτοδιοικούμενη επαγγελματική οργάνωση⁵.

Ανεξαρτησία

Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος έχει βελτιωθεί μεταξύ των εταιρειών, ωστόσο παραμένει χαμηλό και πολύ χαμηλό μεταξύ του ευρέος κοινού. Το 30 % των εταιρειών θεωρούν το επίπεδο της δικαστικής ανεξαρτησίας «αρκετά καλό ή πολύ καλό», γεγονός που αποτελεί σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με το 2020 (15 %)⁶. Αντιθέτως, δεν υπήρξε τέτοια βελτίωση στην αντίληψη για την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών μεταξύ του ευρέος κοινού, με το 28 % να θεωρεί το επίπεδο της δικαστικής ανεξαρτησίας «αρκετά καλό ή πολύ καλό» και το 65 % «αρκετά κακό ή πολύ κακό»⁷, σύμφωνα με τη μακροπρόθεσμη τάση, η οποία αναφέρεται ήδη στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου⁸. Οι λόγοι που αναφέρονται συχνότερα για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας σχετίζονται σχεδόν εξίσου με την παρέμβαση ή την πίεση της κυβέρνησης και των πολιτικών και την παρέμβαση ή την πίεση από φορείς οικονομικών συμφερόντων ή άλλων συμφερόντων ειδικής φύσεως⁹.

¹ Για περιγραφή της διάρθρωσης του δικαστικού συστήματος, βλ. ενδεικτικά την ετήσια μελέτη της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ) για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

² Σλοβακικός κώδικας ποινικής δικονομίας, παράγραφος 14 (λ.χ. φόνος εκ προμελέτης, διαφθορά, τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, σοβαρά οικονομικά εγκλήματα, πρόκληση βλάβης στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ κ.λπ.).

³ Άρθρο 141α του σλοβακικού Συντάγματος.

⁴ Άρθρα 149-151 του σλοβακικού Συντάγματος· νόμος 153/2001 Συλλ. περί της Εισαγγελικής Αρχής.

⁵ Κοινοβουλευτική πράξη 586/2003 Συλλ. για το νομικό επάγγελμα και για την τροπολογία 455/1991 Συλλ. σχετικά με τις επιχειρήσεις και την αυτοαπασχόληση (νόμος περί αδειοδότησης επιχειρήσεων) της 4ης Δεκεμβρίου 2003.

⁶ Διάγραμμα 50 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2021. Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης κατηγοριοποιείται ως εξής: πολύ χαμηλό (κάτω του 30 % των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι αρκετά καλή και πολύ καλή)· χαμηλό (μεταξύ 30-39 %), μέτριο (μεταξύ 40-59 %), υψηλό (μεταξύ 60-75 %), πολύ υψηλό (άνω του 75 %).

⁷ Διάγραμμα 49 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2021.

⁸ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 3-4.

⁹ Διαγράμματα 49 και 51 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2021.

Οι αρχές έλαβαν μέτρα για την αντιμετώπιση καταγγελιών διαφθοράς και κατάχρησης εξουσίας στο δικαστικό σώμα. Σε συνέχεια των ιδιαίτερα προβεβλημένων αστυνομικών επιχειρήσεων που αναφέρονται στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου¹⁰, ξεκίνησαν περαιτέρω επιχειρήσεις. Επί του παρόντος, 20 δικαστές¹¹ και άλλοι εκπρόσωποι από τον τομέα της δικαιοσύνης και της επιβολής του νόμου¹² δίδονται ποινικά σε σχέση με σοβαρές καταγγελίες διαφθοράς και κατάχρησης εξουσίας, σε μια ενισχυμένη προσπάθεια των δημόσιων αρχών να περιορίσουν τη διαφθορά στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Ένας δικαστής καταδικάστηκε. Ως αποτέλεσμα της ποινικής δίωξης, αρκετοί δικαστές παραιτήθηκαν από το αξίωμά τους ή τέθηκαν προσωρινά σε αναστολή¹³. Το ζήτημα της ανάγκης αντιμετώπισης συγκεκριμένων ανησυχιών σχετικά με τη συνολική ακεραιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης τέθηκε επίσης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και η Σλοβακία έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση προς τον σκοπό αυτόν¹⁴.

Εγκρίθηκε μια ολοκληρωμένη δικαστική μεταρρύθμιση, η οποία περιλαμβάνει τροποποιήσεις του Συντάγματος και εκτελεστική νομοθεσία. Αυτό έγινε σε συνέχεια της ανακοίνωσης της κυβέρνησης ότι θα προχωρήσει σε μεταρρύθμιση με σκοπό την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος δικαίου¹⁵, όπως εξηγείται στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου¹⁶. Τον Δεκέμβριο του 2020 εγκρίθηκε η τροποποίηση του Συντάγματος και εκτελεστική νομοθεσία, με την οποία συστάθηκε ιδίως Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, εισήχθησαν αλλαγές¹⁷ στην επιλογή και τον διορισμό των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου και τροποποιήθηκαν διάφορες διατάξεις σχετικά με το Δικαστικό Συμβούλιο. Τα ενδιαφερόμενα μέρη σημείωσαν ότι η μεταρρύθμιση αντικατοπτρίζει τις προσπάθειες για τη βελτίωση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και την ενίσχυση της ανεξαρτησίας του¹⁸, παρότι για ορισμένα μέρη της μεταρρύθμισης υπήρξαν ενστάσεις (βλ. κατωτέρω).

Παρότι ορισμένα χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης σχετικά με το Δικαστικό Συμβούλιο επικροτήθηκαν, εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με το καθεστώς παύσης των μελών του. Στο πλαίσιο της συνταγματικής μεταρρύθμισης εισήχθησαν αλλαγές στη μέθοδο διορισμού των μελών του Δικαστικού Συμβουλίου, επεκτάθηκαν οι εξουσίες του

¹⁰ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 3.

¹¹ Από τον Μάιο του 2021. Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το σλοβακικό Δικαστικό Συμβούλιο.

¹² Εισαγγελείς, αστυνομικοί και δικηγόροι, συμπεριλαμβανομένων υψηλόβαθμων αξιωματούχων, όπως ο πρώην επικεφαλής της αστυνομίας, ο γενικός εισαγγελέας, ο ειδικός εισαγγελέας ή ο πρώην υφυπουργός του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

¹³ Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις σλοβακικές αρχές.

¹⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2020, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας του 2020 [COM(2020) 525 final].

¹⁵ Προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2020-2024 της 19ης Απριλίου 2020, σ. 8.

¹⁶ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 4.

¹⁷ Παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 3· οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁸ Παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 3· οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

Συμβουλίου και τροποποιήθηκε η διάταξη σχετικά με την παύση των μελών του¹⁹. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης θεσπίστηκε κανόνας σύμφωνα με τον οποίο τα μέλη-δικαστές του Συμβουλίου θα εκλέγονται σε περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες²⁰. Σύμφωνα με την κυβέρνηση, στόχος της αλλαγής είναι η αύξηση της νομιμότητας του Συμβουλίου μέσω της εξασφάλισης μιας πιο πολύμορφης εκπροσώπησης των δικαστών. Ο συγκεκριμένος στόχος συνάδει με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης²¹. Η μεταρρύθμιση επεκτείνει επίσης τις εξουσίες του Δικαστικού Συμβουλίου²². Επιπλέον, η μεταρρύθμιση προβλέπει ρητά ότι τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων του προέδρου και του αντιπροέδρου του, μπορούν να παυθούν ανά πάσα στιγμή από την αρχή που τα διορίζει²³. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση²⁴, αυτό συνεπάγεται ότι η εν λόγω πρόταση για την παύση δεν απαιτείται να βασίζεται σε νομοθετικά κριτήρια²⁵ και, αντ' αυτού, μπορεί να λαμβάνεται λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης²⁶. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν ανησυχίες ότι αυτή η πτυχή της μεταρρύθμισης μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ανεξαρτησία του Δικαστικού Συμβουλίου²⁷. Οι ανησυχίες αυτές αποτυπώθηκαν επίσης σε γνωμοδότηση του Γραφείου του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Ευρωπαϊών Δικαστών (CCJE) της 9ης Δεκεμβρίου 2020²⁸. Ένα μέλος που παύθηκε μπορεί να προσβάλει την απόφαση παύσης ενώπιον του

¹⁹ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 5.

²⁰ Το Συμβούλιο απαρτίζεται από 18 μέλη, το ήμισυ εκ των οποίων είναι δικαστές εκλεγμένοι από ομοτίμους τους. Η κυβέρνηση, το Κοινοβούλιο και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιλέγουν επίσης τρία μέλη. Αυτή η σύνθεση συνάδει με τη σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, παράγραφοι 26-27.

²¹ Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, παράγραφος 27.

²² Συγκεκριμένα, η τροπολογία αναθέτει στο Δικαστικό Συμβούλιο την εξουσία να αξιολογεί τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων των δικαστών.

²³ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον διορισμό, βλ. υποσημείωση 20. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του συνταγματικού νόμου αριθ. 422/20, σ. 20, αυτή η δυνατότητα προβλεπόταν προηγουμένως στο Σύνταγμα και η τροπολογία επιβεβαιώνει ρητά την ύπαρξή της. Ωστόσο, στην ενοποιητική γνώμη, της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, PLz ÚS 2/2018, το Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε το αντίθετο.

²⁴ Αιτιολογική έκθεση του συνταγματικού νόμου αριθ. 422/20, σ. 24.

²⁵ Όπως εξήγησαν οι εκπρόσωποι της σλοβακικής κυβέρνησης, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η παύση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις ή να είναι αυθαίρετη· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο συνεδρίασης παρακολούθησης για την έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου.

²⁶ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο συνεδρίασης παρακολούθησης για την κατάρτιση της έκθεσης του 2020 για το κράτος δικαίου.

²⁷ Ανοικτή πρόσκληση Σλοβάκων δικηγόρων, η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση <https://pravnystat.eu/en/> και υποβλήθηκε εν είδει παρατηρήσεων στο πλαίσιο της διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων μερών για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου. Ασκήθηκε προσφυγή κατά της διάταξης ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου, όπου παραμένει σε εκκρεμότητα, αρχείο αριθ. 414/2021.

²⁸ Σύμφωνα με τη γνώμη του Γραφείου του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Ευρωπαϊών Δικαστών (CCJE), της 9ης Δεκεμβρίου 2020, CCJE-BU (2020) 3, κατόπιν αιτήματος του μέλους του CCJE σχετικά με τη Σλοβακία όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του δικαστικού σώματος στη Σλοβακία, σ. 2-3, τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου θα πρέπει να απολαμβάνουν εγγυήσεις ανεξαρτησίας και προστασίας από εξωτερικές πιέσεις, μεταξύ άλλων ιδίως μέσω του διορισμού τους για σταθερή θητεία. Βλ. επίσης γνώμη αριθ. 10 (2007) του CCJE, 36: Opinion on the Draft Amendments to the Organic Law on Courts of General Jurisdiction of Georgia (Γνώμη σχετικά με τα σχέδια τροποποιήσεων του οργανικού νόμου για τα δικαστήρια γενικής δικαιοδοσίας της Γεωργίας) [CDL-AD(2013)007-e], παράγραφος 71 «Η Επιτροπή της Βενετίας είναι της άποψης ότι, το Κοινοβούλιο, όταν ασκεί τη νομοθετική του εξουσία για τον σχεδιασμό της μελλοντικής οργάνωσης και λειτουργίας του δικαστικού σώματος, θα πρέπει να αποφεύγει τη λήψη μέτρων που θα έθεταν σε κίνδυνο τη συνέχεια της θητείας στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο». Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Σλοβακίας κατέληξε σε παρόμοια συμπεράσματα στην απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2018 PLz ÚS 2/2018, παράγραφος 12.

Συνταγματικού Δικαστηρίου, υποβάλλοντας συνταγματική προσφυγή²⁹. Είναι σημαντικό το Δικαστικό Συμβούλιο να υπόκειται σε επαρκείς εγγυήσεις όσον αφορά την ανεξαρτησία του σε σχέση με τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου παύσης των μελών του³⁰.

Εισήχθη η ηλικία συνταξιοδότησης των δικαστών, ώστε να παρασχεθεί βεβαιότητα³¹. Σε συνέχεια των τροποποιήσεων του Συντάγματος, οι δικαστές συνταξιοδοτούνται μόλις συμπληρώσουν το 67ο έτος της ηλικίας τους³². Καθώς η μεταρρύθμιση εξάλειψε τη διακριτική εξουσία του Δικαστικού Συμβουλίου να προτείνει τη συνταξιοδότηση ενός δικαστή ηλικίας άνω των 65 ετών, η τροποποίηση ενισχύει τη νομική ασφάλεια και τη σταθερότητα των δικαστών.

Το καθεστώς ποινικής ευθύνης των δικαστών τροποποιήθηκε. Τον Οκτώβριο του 2020 εγκρίθηκε τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα³³, ακολουθούμενη από τροποποίηση της συνταγματικής διάταξης περί ασυλίας των δικαστών. Σύμφωνα με τις μεταρρυθμίσεις, οι δικαστές³⁴ δεν λογοδοτούν για γνώμη που εκφράζεται κατά τη λήψη των αποφάσεών τους, εκτός εάν η λήψη αποφάσεων ενός δικαστή μπορεί να χαρακτηριστεί ως έγκλημα³⁵. Στο πλαίσιο αυτό, εισήχθη το νέο έγκλημα «κατάχρησης νόμου» στον Ποινικό Κώδικα³⁶. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη³⁷, οι δικαστές μπορούν να διώκονται για οποιαδήποτε αυθαίρετη απόφαση που προκαλεί ζημία ή παρέχει εύνοια σε άλλο πρόσωπο³⁸. Η διάταξη προβλέπεται να χρησιμοποιείται μόνο σε περιπτώσεις προδήλως αυθαίρετων και εσφαλμένων αποφάσεων³⁹. Επικεφαλής των ποινικών διαδικασιών είναι ο ειδικός εισαγγελέας και ένα Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο. Ένας δικαστής που κατηγορείται για αυτό το έγκλημα έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το Δικαστικό Συμβούλιο να εκφράσει τη διαφωνία του με τη συνέχιση της ποινικής δίωξης, η οποία, εάν γίνει δεκτή, ισοδυναμεί με τον τερματισμό της διαδικασίας⁴⁰. Ο εισαγγελέας που διώκεται μπορεί να τεθεί προσωρινά

²⁹ Δεν είναι σαφές σε ποιον βαθμό το Συνταγματικό Δικαστήριο θα μπορούσε να αξιολογεί την απόφαση παύσης από άποψη δικαστικής ανεξαρτησίας. Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο συνεδρίασης παρακολούθησης για την κατάρτιση της έκθεσης του 2020 για το κράτος δικαίου.

³⁰ Όσον αφορά τη διαδικασία διορισμού μελών του δικαστικού σώματος, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, για να συμβάλλει το Δικαστικό Συμβούλιο στην ενίσχυση του αντικειμενικού χαρακτήρα της διαδικασίας, είναι απαραίτητο το εν λόγω όργανο να είναι το ίδιο επαρκώς ανεξάρτητο από τη νομοθετική εξουσία, την εκτελεστική εξουσία και την αρχή στην οποία απαιτείται να υποβάλλει γνώμη σχετικά με την αξιολόγηση των υποψηφίων για δικαστικό αξίωμα. Βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 20ής Απριλίου 2021, *Repubblika*, υπόθεση C-896/19, σκέψη 66.

³¹ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 5.

³² Μια μεταβατική διάταξη όριζε ότι οι δικαστές που είχαν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους κατά την έναρξη ισχύος της συνταγματικής τροποποίησης (1η Ιανουαρίου 2021) έπρεπε να συνταξιοδοτηθούν έως την 1η Φεβρουαρίου 2021. Οι σλοβακικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι κανένας δικαστής δεν ενέπιπτε σε αυτήν την περίπτωση και, συνεπώς, η διάταξη δεν εφαρμόστηκε.

³³ Νόμος αριθ. 312/2020 για τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων και τη διαχείριση κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων και για τροποποιήσεις σε ορισμένους νόμους, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2021.

³⁴ Η διάταξη εφαρμόζεται επίσης στους μη επαγγελματίες ειρηνοδίκες.

³⁵ Άρθρο 148 παράγραφος 4 του Συντάγματος.

³⁶ Τμήμα 326α του Ποινικού Κώδικα.

³⁷ Η διάταξη εφαρμόζεται επίσης στους μη επαγγελματίες ειρηνοδίκες και στους διαιτητές.

³⁸ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η *Via Iuris* (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 8.

³⁹ Αιτιολογική έκθεση του νόμου αριθ. 312/2020, σ. 40· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο συνεδρίασης παρακολούθησης της έκθεσης του 2020 για το κράτος δικαίου.

⁴⁰ Ωστόσο, προκύπτει ότι αυτή η διασφάλιση ισχύει μόνον έως το 2024, νόμος 423/2020, άρθρα III και XXX.

σε αναστολή μόνο με απόφαση πειθαρχικού δικαστηρίου⁴¹. Παρότι τα ευρωπαϊκά πρότυπα προβλέπουν ότι η υπαγωγή των δικαστών σε καθεστώς ευθύνης για τη λήψη των αποφάσεών τους μπορεί να συμβαίνει σε εξαιρετικές περιπτώσεις δόλου και βαριάς αμέλειας, οποιοδήποτε καθεστώς διέπει την ευθύνη των δικαστών πρέπει να παρέχει με σαφήνεια και ακρίβεια τις απαραίτητες εγγυήσεις προς αποφυγή του κινδύνου να χρησιμοποιηθεί ως όργανο άσκησης πίεσης σχετικά με τη δικαστική δραστηριότητα ή ως σύστημα άσκησης πολιτικού ελέγχου επί του περιεχομένου δικαστικών αποφάσεων⁴². Κατά την εφαρμογή αυτών των νέων διατάξεων στην πράξη, είναι σημαντικό αυτές οι διασφαλίσεις να τηρούνται δεόντως σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με τη συνταγματική τροποποίηση όσον αφορά την ασυλία των δικαστών, σημειώνοντας ότι η ευρεία και ασαφής διατύπωσή της θα μπορούσε να ενέχει πιθανό κίνδυνο κατάχρησης⁴³.

Με την πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση τροποποιήθηκε το καθεστώς μετάθεσης των δικαστών χωρίς τη συναίνεσή τους. Η πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση προβλέπει ότι οι δικαστές μπορούν να μετατεθούν χωρίς τη συναίνεσή τους, σε περίπτωση αλλαγής του δικαστικού χάρτη, εάν αυτή η μετάθεση είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του δικαστικού σώματος⁴⁴. Σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατή η μετάθεση δικαστών χωρίς τη συναίνεσή τους, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις. Αυτές οι εγγυήσεις περιλαμβάνουν την απαίτηση ο δικαστής να μην μπορεί να μετατεθεί σε δικαστήριο κατώτερου βαθμού και να προσφεύγει σε δικαστικές διαδικασίες αναθεώρησης⁴⁵. Θα είναι σημαντικό ο εκτελεστικός νόμος⁴⁶ να παρέχει επαρκείς διασφαλίσεις λαμβάνοντας υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

⁴¹ Τμήμα 22 του νόμου 385/2000 για τα δικαστήρια. Σύμφωνα με το τμήμα 22α, ένας δικαστής μπορεί επίσης να τεθεί προσωρινά σε αναστολή με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου, εάν υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες ως προς το αν πληροί τις απαιτήσεις για να αναλάβει δικαστικό αξίωμα ή εάν ενδέχεται να διακυβευτεί σοβαρά η αξιοπιστία ή η φήμη του δικαστικού σώματος. Μετά την έγκριση της συνταγματικής τροποποίησης τον Δεκέμβριο του 2021, η συμφωνία του Συνταγματικού Δικαστηρίου δεν είναι πλέον απαραίτητη για την κράτηση ενός δικαστή. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 8.

⁴² Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, παράγραφος 68· σε περίπτωση κίνησης πειθαρχικών διαδικασιών σε βάρος δικαστών, βλ. κατ' αναλογία: απόφαση του ΔΕΕ της 19ης Νοεμβρίου 2019, *LM*, C-216/18, σκέψη 67. Όσον αφορά την ευθύνη των δικαστών, βλ. επίσης απόφαση του ΔΕΕ της 18ης Μαΐου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, σκέψεις 228-239.

⁴³ Σύμφωνα με τη γνώμη του Γραφείου του CCJE, της 9ης Δεκεμβρίου 2020, σε σχέση με το Σύνταγμα [CCJE-BU(2020)3, σ. 5], η νέα διατύπωση του Συντάγματος είναι ασαφής και ενέχει δυνητικό κίνδυνο κατάχρησης· ανοικτή πρόσκληση Σλοβάκων δικηγόρων, η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση <https://pravnystat.eu/en/> και υποβλήθηκε εν είδει παρατηρήσεων στο πλαίσιο της διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων μερών για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου.

⁴⁴ Προηγούμενος, η μετάθεση δικαστών χωρίς τη συναίνεσή τους ήταν δυνατή μόνον ως αποτέλεσμα δικαστικών διαδικασιών. Άρθρο 148 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

⁴⁵ Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, παράγραφος 52· Ευρωπαϊκός Χάρτης για το καθεστώς των δικαστών, άρθρα 1.4., 3.4· έκθεση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Δικαστικών Συμβουλίων σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα για την αξιολόγηση των επαγγελματικών επιδόσεων και τη μονιμότητα των μελών του δικαστικού σώματος, πρόταση 4.21· απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 9ης Μαρτίου 2021, *Bilgen κατά Τουρκίας*, 1571/07, σκέψη 96.

⁴⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 148 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η μετάθεση σε περίπτωση αλλαγής του δικαστικού χάρτη θα προσδιορίζεται περαιτέρω σε εκτελεστικό νόμο.

Εκπονείται σχέδιο μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη. Κατόπιν συστάσεων που διατυπώνονται σε έκθεση της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ)⁴⁷, μεταξύ άλλων για την εξέταση του ενδεχομένου ενίσχυσης της εξειδίκευσης των δικαστών και αλλαγής του δικαστικού χάρτη, και ιδίως του ενδεχομένου μείωσης του αριθμού των περιφερειακών δικαστηρίων⁴⁸, το Υπουργείο Δικαιοσύνης συγκρότησε ομάδες εργασίας, οι οποίες απαρτίζονται, μεταξύ άλλων, από δικαστές για την κατάρτιση σχεδίου μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη⁴⁹. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη δικαιοσύνη και η βελτίωση της αποδοτικότητας και της ποιότητάς της⁵⁰. Το σχέδιο χάρτη βασίζεται στην ανάγκη για επαρκές μέγεθος των δικαστηρίων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενίσχυση της εξειδίκευσης των δικαστών σε κάθε δικαστήριο, ώστε να γίνονται σεβαστές οι πολιτιστικές και περιφερειακές ταυτότητες και να εξασφαλιστεί προσβασιμότητα στη δικαιοσύνη⁵¹. Με βάση δεδομένα σχετικά με τον φόρτο εργασίας των υφιστάμενων δικαστηρίων, καθώς και την προσβασιμότητα των υποδομών και των δικαστηρίων, το σχέδιο μεταρρύθμισης πρότεινε τη μείωση του αριθμού των επαρχιακών και περιφερειακών δικαστηρίων από 54 σε 30 και από 8 σε 3⁵², αντίστοιχα. Οι δικαστές, οι δικαστικοί υπάλληλοι και οι υποθέσεις από τα καταργηθέντα δικαστήρια θα μεταφερθούν σε εναπομείναντα δικαστήρια⁵³. Από τον Σεπτέμβριο έως τον Δεκέμβριο του 2020 το σχέδιο

⁴⁷ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 6.

⁴⁸ CEPEJ (Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης) (Νοέμβριος 2017), Efficiency and quality of the Slovak judicial system, Assessment and recommendations on the basis of CEPEJ tools (Αποδοτικότητα και ποιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης της Σλοβακίας, Αξιολόγηση και συστάσεις με βάση τα εργαλεία της CEPEJ) [CEPEJ-COOP(2017)14], σ. 20-28.

⁴⁹ Η διαδικασία σύνταξης περιλάμβανε διάφορα στάδια. Στο πρώτο στάδιο, μια ομάδα εργασίας περίπου 50 μελών (η πλειονότητα των οποίων ήταν δικαστές, συμπεριλαμβανομένων προέδρων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων, και μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του) συμφώνησε για τα βασικά χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης. Στο δεύτερο στάδιο κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 μια νέα, μικρότερη ομάδα εργασίας με περίπου 10 μέλη (4 εκ των οποίων ήταν δικαστές) συνέταξε τη μεταρρύθμιση βάσει των συστάσεων της πρώτης ομάδας εργασίας. Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη αμφισβητούν τον βαθμό στον οποίο συνεκτιμήθηκαν οι συστάσεις. Τα πρακτικά και τα φύλλα παρουσίας από τις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας στο πρώτο στάδιο είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση <http://web.ac-mssr.sk/sudna-mapa-otazky-a-odpovede/>. Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία: πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε ιστοσελίδα σχετικά με τον νέο δικαστικό χάρτη, <http://web.ac-mssr.sk/sudna-mapa-otazky-a-odpovede/>. Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Δεκέμβριος 2020), Συστάσεις για την κατάρτιση νέου δικαστικού χάρτη, σ. 15-17.

⁵⁰ Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 2020), Μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη, σ. 4.

⁵¹ Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 2020), Μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη, σ. 20-21. Επεξήγηση της αξιολόγησης αυτών των κριτηρίων για κάθε περιφέρεια παρέχεται στο Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 2020), Odroďania pre tvorbu novej súdnej mapy, <http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna-mapa/nova-sudna-mapa-3-0-final.pdf>.

⁵² Στόχος της ομάδας εργασίας ήταν να δημιουργηθούν περιφέρειες οι οποίες, βάσει του μέσου αριθμού εισερχόμενων υποθέσεων για καθένα από τα υφιστάμενα δικαστήρια, θα έχουν αρκετές υποθέσεις για τουλάχιστον 3 εξειδικευμένους δικαστές / 3 εξειδικευμένα τμήματα για κάθε ημερήσια διάταξη. Το σχέδιο μεταρρύθμισης πρότεινε επίσης τη σύσταση χωριστών διοικητικών δικαστηρίων (βλ. κατωτέρω). Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 2020), Μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη, σ. 20-21· Κέντρο Ανάλυσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 2020), Odroďania pre tvorbu novej súdnej mapy, σ. 20-21, 34, 43.

⁵³ Νομοσχέδιο για τις έδρες και την εδαφική δικαιοδοσία των δικαστηρίων, τμήμα 10 παράγραφος 2 και τμήμα 11 παράγραφος 2, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/587>.

μεταρρύθμισης υποβλήθηκε σε δικαστές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη· οι συζητήσεις συνεχίστηκαν τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2021⁵⁴. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης αξιολογεί επί του παρόντος τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, η οποία πραγματοποιήθηκε από τα μέσα Δεκεμβρίου του 2020 έως τις αρχές Μαρτίου του 2021⁵⁵. Το σχέδιο μεταρρύθμισης δέχθηκε επικρίσεις από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία έκαναν, μεταξύ άλλων, λόγο για έλλειψη συμμετοχής κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύνταξης και εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την προσβασιμότητα των δικαστηρίων⁵⁶. Μετά τις επικρίσεις, το Υπουργείο Δικαιοσύνης αποφάσισε να συνεχίσει τις διαβουλεύσεις με τους δικαστές έως τον Σεπτέμβριο του 2021 και, κατόπιν, η αναδιατυπωμένη πρόταση μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη θα υποβληθεί εκ νέου σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης⁵⁷. Δεδομένου ότι η μεταρρύθμιση θα αφορά το ζήτημα της μετάθεσης των δικαστών⁵⁸, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, οι δικαστές που θα μετατεθούν κατά τη διάρκεια της μεταρρύθμισης χωρίς τη συναίνεσή τους θα πρέπει να επωφεληθούν από δικονομικές εγγυήσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα διακυβευτεί η ανεξαρτησία τους (βλ. ανωτέρω). Επανεξέταση του σχεδίου μεταρρύθμισης από την CEPEJ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε συνάδει με τις κατευθυντήριες γραμμές και την έκθεση αξιολόγησής της και επισήμανε την τεκμηριωμένη προσέγγιση που υιοθέτησαν οι σλοβακικές αρχές⁵⁹. Εξέδωσε επίσης περαιτέρω συστάσεις, όπως να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναβολής της εφαρμογής του⁶⁰.

Συστάθηκε Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο και προβλέπεται η σύσταση διοικητικών δικαστηρίων⁶¹. Το νέο σύστημα διοικητικών δικαστηρίων αναμένεται ότι θα αποτελείται από τρία διοικητικά δικαστήρια, η σύσταση των οποίων προτείνεται από το σχέδιο μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη, καθώς και από ένα Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, το οποίο συστάθηκε με την πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση και αναμένεται να

⁵⁴ Υπουργείο Δικαιοσύνης, Χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας σύνταξης, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/20210223_Casov%C3%A1_os_Sudna_mapa_v.2.pdf.

⁵⁵ Διαδικτυακή πύλη ενημέρωσης Slov-Lex, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/587>.

⁵⁶ Παρατηρήσεις που υπέβαλαν η πλατφόρμα επικοινωνίας Σλοβάκων δικαστών Sudnamoc.sk και η Ένωση Σλοβάκων Δικαστών για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου· οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Επίσης, το σχέδιο περιέχει διάφορες επιλογές για τη διαδικασία επιλογής των προέδρων των δικαστηρίων, γεγονός που εγείρει ερωτήματα όσον αφορά τη διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στην εκτελεστική εξουσία (άρθρο XVI σημείο 35 του νομοσχεδίου για τις έδρες και την κατά τόπο αρμοδιότητα των δικαστηρίων, το οποίο προσθέτει το τμήμα 101f παράγραφος 4 στον νόμο αριθ. 757/2004 για τα δικαστήρια).

⁵⁷ Πληροφορίες που ελήφθησαν από τις σλοβακικές αρχές.

⁵⁸ Σημειώνεται ότι το σχέδιο μεταρρύθμισης προτείνει τη μετάθεση δικαστών μέσω καθολικής διαδοχής χωρίς τη χρήση διατάξεων σχετικά με τη μετάθεση δικαστών, όπως ορίζεται στο τμήμα 14 του νόμου 385/2000 για τα δικαστήρια. Σε κάθε περίπτωση, ισχύουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τη μετάθεση.

⁵⁹ CEPEJ (Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης) (14 Δεκεμβρίου 2020), CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic (Ανασκόπηση της μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη στη Σλοβακική Δημοκρατία από εμπειρογνώμονες της CEPEJ), σ. 8-9.

⁶⁰ CEPEJ (Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης) (14 Δεκεμβρίου 2020), CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic (Ανασκόπηση της μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη στη Σλοβακική Δημοκρατία από εμπειρογνώμονες της CEPEJ), σ. 10-11.

⁶¹ Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο θα είναι, μεταξύ άλλων, ένα δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο. Οι διοικητικές υποθέσεις σε πρώτο βαθμό εκδικάζονται επί του παρόντος από διοικητικά τμήματα σε περιφερειακά δικαστήρια και θα μεταφερθούν στα νέα διοικητικά δικαστήρια μετά τη σύστασή τους.

αρχίσει να λειτουργεί τον Αύγουστο του 2021⁶². Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου διορίστηκε⁶³ τον Μάιο του 2020 και η διαδικασία επιλογής των δικαστών βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι δικαστές του εν λόγω δικαστηρίου θα επιλεγούν από το Δικαστικό Συμβούλιο⁶⁴. Το σχέδιο μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη (βλ. ανωτέρω) προβλέπει τη σύσταση τριών χωριστών διοικητικών δικαστηρίων. Προβλέπεται⁶⁵ ότι οι πρόεδροι αυτών των νέων διοικητικών δικαστηρίων θα επιλεγούν από μια επιτροπή πέντε μελών, τα οποία θα πρέπει να επιλεγούν από τον υπουργό Δικαιοσύνης και δύο εκ των οποίων θα επιλεγούν μεταξύ υποψηφίων που θα προτείνει το Δικαστικό Συμβούλιο⁶⁶. Όσον αφορά την επιλογή των δικαστών στα διοικητικά δικαστήρια, προτείνεται⁶⁷ ο υπουργός Δικαιοσύνης⁶⁸ να καθορίζει ποιες θέσεις θα πληρωθούν με μετάθεση δικαστών⁶⁹ και ποιες μέσω διαδικασίας επιλογής⁷⁰. Κατά τη σύσταση αυτών των δικαστηρίων και τον καθορισμό του καθεστώτος που θα εφαρμόζεται σε αυτά, θα είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα⁷¹.

Εξελέγησαν γενικός εισαγγελέας και ειδικός εισαγγελέας μέσω μιας νέας διαδικασίας. Τον Σεπτέμβριο του 2020 το Κοινοβούλιο εξέδωσε νόμο⁷² ο οποίος εισήγαγε αρκετές αλλαγές στη διαδικασία εκλογής του γενικού εισαγγελέα και του ειδικού εισαγγελέα⁷³. Ο νόμος επέκτεινε τον κατάλογο των ατόμων που έχουν το δικαίωμα να προτείνουν υποψήφιο

⁶² Στις 2 Ιουνίου 2021 το Υπουργείο Δικαιοσύνης ζήτησε τη γνώμη της Επιτροπής της Βενετίας σχετικά με την πιθανή αρμοδιότητα του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου να λειτουργεί ως δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο για την εξέταση πειθαρχικών αποφάσεων σχετικά με δικηγόρους του Σλοβακικού Δικηγορικού Συλλόγου, καθώς και σχετικά με τη θέση και το καθεστώς των δικηγόρων στο νομικό σύστημα της Σλοβακίας. Δεν εκπονείται επί του παρόντος νομοθεσία για την ανάθεση αυτής της εξουσίας στο εν λόγω δικαστήριο, ωστόσο προτείνεται στην αιτιολογική έκθεση του συνταγματικού νόμου αριθ. 422/20, σ. 28.

⁶³ Ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου διορίστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας βάσει πρότασης του Δικαστικού Συμβουλίου σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη 154ζ παράγραφος 7 του Συντάγματος.

⁶⁴ Τμήμα 151zf του νόμου 385/2000 για τα δικαστήρια.

⁶⁵ Άρθρο XVI σημείο 35 του νομοσχεδίου για τις έδρες και την εδαφική δικαιοδοσία των δικαστηρίων, το οποίο προσθέτει το τμήμα 101στ παράγραφος 1 στον νόμο αριθ. 757/2004 για τα δικαστήρια.

⁶⁶ Σύμφωνα με την τυπική διαδικασία διορισμού των προέδρων των δικαστηρίων, όπως ορίζεται στα τμήματα 36 και 37 του νόμου 750/2004 για τα δικαστήρια, τέσσερα μέλη της επιτροπής επιλογής επιλέγονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης από έναν κατάλογο υποψηφίων, συνεπώς ένα από τα μέλη προτεινόταν ως υποψήφιο στον κατάλογο από το Δικαστικό Συμβούλιο και τρία από τον υπουργό. Ένα μέλος της επιτροπής επιλογής εκλέγεται από το συμβούλιο των δικαστών στο αντίστοιχο δικαστήριο. Ο κατάλογος των υποψηφίων δημοσιεύεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Vyberove-konania-na-sudoch/Kandidati-na-clenov-vyberovych-komisii-na-vyber-predsedom-sudov.aspx>.

⁶⁷ Άρθρο IX σημείο 17 του νομοσχεδίου για τις έδρες και την εδαφική δικαιοδοσία των δικαστηρίων, το οποίο προσθέτει το τμήμα 151κστ στον νόμο αριθ. 385/2000 για τα δικαστήρια.

⁶⁸ Κατόπιν συζήτησης με το Δικαστικό Συμβούλιο.

⁶⁹ Η μετάθεση δικαστών πραγματοποιείται από το Δικαστικό Συμβούλιο είτε κατόπιν αιτήματος δικαστή είτε με τη συναίνεσή του ή βάσει πειθαρχικής απόφασης (τμήμα 14 του νόμου 385/2000 για τα δικαστήρια).

⁷⁰ Η διαδικασία επιλογής θα διεξάγεται από επιτροπή επιλογής που θα απαρτίζεται από δύο μέλη, τα οποία θα διορίζονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης, και τρία μέλη που θα διορίζονται από το Δικαστικό Συμβούλιο (τμήμα 29 του νόμου 385/2000 για τα δικαστήρια).

⁷¹ Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ευρωπαίων Δικαστών (2016), Opinion No. 19: The role of court presidents (Γνώμη αριθ. 19: Ο ρόλος των προέδρων των δικαστηρίων), παράγραφος 53.

⁷² Νόμος 241/2020.

⁷³ Σύμφωνα με το άρθρο 150 του Συντάγματος, ο γενικός εισαγγελέας διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατόπιν πρότασης του Κοινοβουλίου. Ο ειδικός εισαγγελέας εκλέγεται από το Κοινοβούλιο (τμήμα 24α του νόμου αριθ. 154/2001 για τους εισαγγελείς).

για το αξίωμα του γενικού εισαγγελέα⁷⁴, άνοιξε την υποψηφιότητα για αυτό το αξίωμα και σε μη εισαγγελείς και εισήγαγε την απαίτηση οι υποψήφιοι τόσο για το αξίωμα του γενικού εισαγγελέα όσο και για το αξίωμα του ειδικού εισαγγελέα να καλούνται σε δημόσια ακρόαση στο κοινοβούλιο⁷⁵. Οι νέοι κανόνες εφαρμόστηκαν τον Δεκέμβριο του 2020 και τον Φεβρουάριο του 2021 κατά την εκλογή των υποψηφίων για το αξίωμα του γενικού εισαγγελέα και του ειδικού εισαγγελέα. Αμφότερες οι διαδικασίες εκλογής παρακολουθήθηκαν στενά από τα μέσα ενημέρωσης και τα ενδιαφερόμενα μέρη σημείωσαν την αύξηση της διαφάνειάς τους⁷⁶.

Ποιότητα

Οι προσπάθειες για την προώθηση της ψηφιοποίησης αποφέρουν καρπούς, ωστόσο στην πράξη προκύπτουν αδυναμίες. Η ενεργός δέσμευση για την προώθηση της ψηφιοποίησης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης κατά τα τελευταία έτη⁷⁷ έχει αρχίσει να αποφέρει αποτελέσματα. Η Σλοβακία είναι άρτια οργανωμένη όσον αφορά διαδικαστικούς κανόνες που επιτρέπουν τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας στα δικαστήρια⁷⁸, καθώς και μιας σειράς εργαλείων και υποδομών που καθιστούν δυνατή την εξ αποστάσεως επικοινωνία και την ασφαλή απομακρυσμένη πρόσβαση στον χώρο εργασίας⁷⁹, την ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των δικαστηριακών υπηρεσιών και των νομικών επαγγελματιών και των ιδρυμάτων⁸⁰, ή παρέχουν στους χρήστες τη δυνατότητα να κινούν και να παρακολουθούν διαδικασίες σε αστικές, εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις⁸¹. Κενά εντοπίζονται ιδίως όσον αφορά την εισαγγελική αρχή⁸² και τις ψηφιακές λύσεις για δικαστικές διαδικασίες σε ποινικές υποθέσεις⁸³. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις ότι, παρότι υπάρχουν εργαλεία και υποδομές, η χρήση τους στην πράξη ενδέχεται να παρεμποδίζεται, μεταξύ άλλων, λόγω χαμηλού επιπέδου φιλικότητας προς τον χρήστη, ασυμβατότητας των διάφορων συστημάτων πληροφοριών που χρησιμοποιούνται ή έλλειψης δεξιοτήτων των χρηστών⁸⁴. Παρότι η πανδημία COVID-19 συνέβαλε συνολικά στην ώθηση της διαδικασίας ψηφιοποίησης, αποκάλυψε επίσης ορισμένες από αυτές τις πρακτικές ελλείψεις⁸⁵. Διάφορα σχέδια για την αντιμετώπιση των αναγκών του συστήματος απονομής

⁷⁴ Οι υποψήφιοι μπορούν να διορίζονται από βουλευτή, τον υπουργό Δικαιοσύνης, τον Διαμεσολαβητή, το Συμβούλιο Εισαγγελέων, επαγγελματική οργάνωση δικηγόρων, νομική σχολή και την Ακαδημία Επιστημών. Προηγουμένως, μόνον οι βουλευτές είχαν το δικαίωμα να προτείνουν υποψήφιο (τμήμα 7 παράγραφος 4 του νόμου αριθ. 153/2001 περί της Εισαγγελικής Αρχής).

⁷⁵ Τμήμα 125 παράγραφος 2 του νόμου αριθ. 153/2001 περί της Εισαγγελικής Αρχής.

⁷⁶ Παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 9· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

⁷⁷ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 6.

⁷⁸ Διάγραμμα 41, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁷⁹ Διάγραμμα 42, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁸⁰ Διάγραμμα 43, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁸¹ Διάγραμμα 45, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁸² Διάγραμμα 44, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁸³ Διάγραμμα 46, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁸⁴ Παρατηρήσεις που υπέβαλε ο Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου.

⁸⁵ Άλλη μία αποκάλυψη στον απόηχο της πανδημίας COVID-19 αφορά την ανάγκη ψηφιοποίησης των διαδικασιών κράτησης, ώστε να επιτρέπεται η ασφαλής ψηφιακής επικοινωνία μεταξύ των δικηγόρων και των πελατών τους που έχουν τεθεί υπό κράτηση. Παρατηρήσεις που υπέβαλε ο Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου. Βλ. δελτίο Τύπου του Σλοβακικού Δικηγορικού Συλλόγου της 23ης Μαρτίου 2021, Predseda SAK navštívil nového generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže.

δικαιοσύνης υλοποιούνται επί του παρόντος υπό την ηγεσία νέας υπηρεσίας ΤΠ στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης νέου συστήματος διαχείρισης υποθέσεων και νέου εμπορικού μητρώου, τα οποία περιλαμβάνονταν επίσης στο σλοβακικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁸⁶.

Παρότι η πανδημία είχε σημαντικές επιπτώσεις στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, σε γενικές γραμμές τα δικαστήρια και οι δικηγόροι μπόρεσαν να συνεχίσουν το έργο τους. Ο αριθμός των ακροάσεων που διεξήχθησαν από επαρχιακά και περιφερειακά δικαστήρια μειώθηκε. Οι ακροάσεις πραγματοποιούνταν μέσω τηλεδιάσκεψης ή, εάν ήταν απαραίτητο, με αυτοπρόσωπη παρουσία με τήρηση των μέτρων ασφαλείας. Το Ανώτατο Δικαστήριο επηρεάστηκε σε μικρότερο βαθμό, μεταξύ άλλων, διότι οι περισσότερες από τις διαδικασίες του είναι γραπτές⁸⁷. Οι δικηγόροι επηρεάστηκαν επίσης από την πανδημία, ωστόσο δεν ανέφεραν σημαντικά εμπόδια στην άσκηση της εργασίας τους⁸⁸. Το Δικαστικό Συμβούλιο παρακολουθούσε στενά την κατάσταση στα δικαστήρια. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές και πληροφορίες σχετικά με τους περιορισμούς, γεγονός που εκτιμήθηκε από τα δικαστήρια⁸⁹.

Αποδοτικότητα

Η αποδοτικότητα των διαδικασιών σε διοικητικές υποθέσεις μειώθηκε περαιτέρω. Η τάση της αυξανόμενης διάρκειας των διαδικασιών σε διοικητικές υποθέσεις συνεχίστηκε το 2019, φτάνοντας τις 518 ημέρες σε σύγκριση με τις 157 ημέρες το 2018, με τις εν λόγω διαδικασίες να είναι συγκριτικά χρονοβόρες σε επίπεδο ΕΕ⁹⁰. Παράλληλα, το ποσοστό διεκπεραίωσης συνέχισε επίσης να μειώνεται, σε 81,4 % το 2019 (σε σύγκριση με 96,1 % το 2018)⁹¹. Αυτό υποδηλώνει ότι το σύστημα δεν καταφέρνει να αντιμετωπίσει αποδοτικά τον φόρτο εργασίας σε διοικητικές περιπτώσεις. Όσον αφορά τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η εκτιμώμενη διάρκεια των διαδικασιών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας αυξήθηκε το 2019 σε σύγκριση με το 2018, φτάνοντας τις 170 ημέρες (σε σύγκριση με τις 157 ημέρες το 2018)⁹². Διάφορες ομάδες υποθέσεων σχετικά με την υπερβολική διάρκεια των αστικών διαδικασιών εξετάστηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης⁹³.

⁸⁶ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 12· στο σλοβακικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπονται επενδύσεις στην ψηφιοποίηση και τις αναλυτικές ικανότητες για το σύστημα απονομής δικαιοσύνης (συνιστώσα 15 του σλοβακικού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

⁸⁷ Οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

⁸⁸ Οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

⁸⁹ Οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

⁹⁰ Διάγραμμα 10, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁹¹ Διάγραμμα 13, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁹² Διάγραμμα 7, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁹³ Αυτές οι ομάδες υποθέσεων αφορούν την υπερβολική διάρκεια των αστικών διαδικασιών, την υπερβολική διάρκεια των διαδικασιών σχετικά με αγωγή αποζημίωσης του ζημιωθέντος που συνδέεται με ποινικές διαδικασίες, την αποτελεσματικότητα του ένδικου μέσου για υπερβολικά χρονοβόρες αστικές διαδικασίες και την υπερβολική διάρκεια των διαδικασιών επιστροφής γαιών (διαδικασίες δύο σταδίων που συνίστανται στη διοικητική φάση ενώπιον ενός κτηματολογίου και στη δικαστική φάση όπου ασκείται έφεση), καθώς και την έλλειψη αποτελεσματικών ένδικων μέσων, αντίστοιχα. Οι αποφάσεις για τις υποθέσεις αυτές εκδόθηκαν από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων από τις σλοβακικές αρχές βρίσκεται σε εξέλιξη και παρακολουθείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης στο πλαίσιο της τυπικής διαδικασίας. Βλ. κατάσταση εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, της 24ης Ιουλίου 2012, *Maxian και*

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Στη Σλοβακία, οι αρμοδιότητες της πρόληψης, του εντοπισμού και της δίωξης της διαφθοράς επιμερίζονται μεταξύ αρκετών αρχών. Το Κυβερνητικό Γραφείο είναι ο κεντρικός φορέας που είναι αρμόδιος για τον συντονισμό της πρόληψης της διαφθοράς και λογοδοτεί απευθείας στο γραφείο του Πρωθυπουργού. Η Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία της Αστυνομίας είναι αρμόδια για τον εντοπισμό και τη διερεύνηση αδικημάτων διαφθοράς, με εξαίρεση εγκλήματα διαφθοράς που διαπράττουν μέλη της ίδιας της αστυνομίας και ορισμένων υπηρεσιών επιβολής του νόμου που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Ερευνών⁹⁴. Η Ειδική Εισαγγελία⁹⁵ είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη διερεύνηση των ποινικών αδικημάτων βάσει της καθ' ύλην αρμοδιότητας του Ειδικού Ποινικού Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων διαφθοράς⁹⁶.

Με βάση την άποψη εμπειρογνομόνων και διευθυντικών στελεχών επιχειρήσεων, το επίπεδο διαφθοράς στον δημόσιο τομέα παραμένει υψηλό. Η Σλοβακία βαθμολογείται με 49/100 στον δείκτη αντίληψης της διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2020 και κατατάσσεται στη 17^η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην 60^η παγκοσμίως⁹⁷. Η αντίληψη αυτή παραμένει σχετικά σταθερή⁹⁸ κατά την τελευταία πενταετία⁹⁹.

Το στρατηγικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς παρέχεται από την πολιτική για την αντιμετώπιση της διαφθοράς για την περίοδο 2019-2023. Η πολιτική¹⁰⁰ επικεντρώνεται κυρίως στην πρόληψη μέσω ήπιων μέτρων και συνοδεύεται από σχέδιο δράσης, το εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς¹⁰¹ και διάφορα τομεακά προγράμματα¹⁰². Ουσιαστικά πανομοιότυπο με το έγγραφο πολιτικής, το τρέχον σχέδιο δράσης δεν προτείνει συγκεκριμένα επιχειρησιακά μέτρα για τη διευκόλυνση της υλοποίησης των προτεραιοτήτων πολιτικής. Το εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς

Maxianova, 44482/09, της 15ης Σεπτεμβρίου 2015, *Javor και Javorova*, 42360/10, της 27ης Ιουνίου 2017, *Ivan*, 57405/15, της 31ης Αυγούστου 2018, *Balogh και λοιποί*, 35142/15.

⁹⁴ Πρβλ. άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου αριθ. 171/1993 Συλλ. για τις αστυνομικές δυνάμεις.

⁹⁵ Νόμος του Εθνικού Συμβουλίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας αριθ. 458/2003 Συλλ. Για τη σύσταση του Ειδικού Δικαστηρίου και της Ειδικής Εισαγγελίας.

⁹⁶ Νόμος αριθ. 291/2009 Συλλ. για το Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο.

⁹⁷ Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια) (2021), Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς 2020, σ. 2-3. Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης διαφθοράς κατηγοριοποιείται ως εξής: χαμηλό (η αντίληψη εμπειρογνομόνων και στελεχών επιχειρήσεων σχετικά με τη διαφθορά στον δημόσιο τομέα λαμβάνει βαθμολογία μεγαλύτερη από 79)· σχετικά χαμηλό (βαθμολογίες μεταξύ 79-60), σχετικά υψηλό (βαθμολογίες μεταξύ 59-50), υψηλό (βαθμολογίες κάτω από 50).

⁹⁸ Το 2015 η βαθμολογία ήταν 51, ενώ το 2020 η βαθμολογία είναι 49. Η βαθμολογία αυξάνεται/μειώνεται σημαντικά, όταν μεταβάλλεται πάνω από πέντε μονάδες· αυξάνεται/μειώνεται (μεταβολή 4-5 μονάδων)· είναι σχετικά σταθερή (μεταβολή από 1 έως 3 μονάδες) κατά την τελευταία πενταετία.

⁹⁹ Τα στοιχεία του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με την αντίληψη και την εμπειρία των πολιτών και των επιχειρήσεων όσον αφορά τη διαφθορά, όπως αναφέρθηκαν πέρυσι, επικαιροποιούνται κάθε δεύτερο έτος. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία προέρχονται από το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020) και από το Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 482 (2019).

¹⁰⁰ Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, Πολιτική για την αντιμετώπιση της διαφθοράς της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2019-2023 (2018).

¹⁰¹ Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, Εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς της Σλοβακικής Δημοκρατίας (2019).

¹⁰² Τομεακά προγράμματα εγκρίθηκαν από τα υπουργεία και άλλα θεσμικά όργανα, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Οικονομίας, Εσωτερικών, Μεταφορών και Κατασκευών, Περιβάλλοντος, Οικονομικών, Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, Υγείας και Εργασίας, μεταξύ άλλων. Τα εγκριθέντα σχέδια δράσης περιλαμβάνουν κυρίως προληπτικά στοιχεία, όπως την ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και τη διαχείριση των κινδύνων διαφθοράς.

βρίσκεται επί του παρόντος σε διαδικασία επικαιροποίησης¹⁰³. Το Τμήμα Πρόληψης της Διαφθοράς του Κυβερνητικού Γραφείου επιβλέπει την εφαρμογή της πολιτικής και του σχεδίου δράσης. Η επίβλεψη της εφαρμογής των τομεακών προγραμμάτων αποτελεί αρμοδιότητα των αρμόδιων κεντρικών κρατικών φορέων¹⁰⁴.

Το ποινικό νομικό πλαίσιο συμπληρώθηκε με την έναρξη ισχύος ενός νέου νόμου για την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων. Μεταξύ άλλων, ο νόμος για την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων¹⁰⁵, ο οποίος άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2021, αποτρέπει τη νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης μέσω μεταβιβάσεων σε τρίτους και τροποποιεί τον ποινικό κώδικα εισάγοντας νέα αδικήματα, όπως το έγκλημα αποδοχής ή προσφοράς αδικαιολόγητων παροχών ή αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων, καθώς και το έγκλημα της έμμεσης διαφθοράς¹⁰⁶. Επιπλέον, ο νόμος εισάγει έναν ορισμό των προϊόντων εγκλήματος. Συγκεκριμένα, ο νόμος συστήνει ένα νέο γραφείο για τη διαχείριση των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων¹⁰⁷. Υπάρχουν νομοθετικές ελλείψεις όσον αφορά την εξουσιοδότηση της αστυνομίας να ζητά οικονομικές πληροφορίες για ύποπτα πρόσωπα από τράπεζες στο στάδιο της διερεύνησης αυτών των εγκλημάτων¹⁰⁸, καθώς και όσον αφορά την ποινικοποίηση της αθέμιτης χρήσης υποτιθέμενης επιρροής¹⁰⁹.

¹⁰³ Το νέο εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς βρίσκεται σε προπαρασκευαστικό στάδιο. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με την κυβέρνηση της Σλοβακίας. Πρόσθετα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 7.

¹⁰⁴ Ο ρόλος του Τμήματος Πρόληψης της Διαφθοράς του Κυβερνητικού Γραφείου περιορίζεται στον έλεγχο του αν το αρμόδιο υπουργείο έχει καταρτίσει το πρόγραμμα, αλλά δεν περιλαμβάνει την αξιολόγηση του περιεχομένου του. Ωστόσο, το Τμήμα Πρόληψης της Διαφθοράς συνεργάζεται με τους συντονιστές για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, οι οποίοι απαρτίζουν το Συμβούλιο Συντονιστών για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁰⁵ Νόμος αριθ. 312/2020 για τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων και τη διαχείριση κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων και για τροποποιήσεις σε ορισμένους νόμους, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2021.

¹⁰⁶ Ο νόμος επαναπροσδιόρισε επίσης τον όρο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και εισήγαγε το νέο έγκλημα της καταστρατήγησης του νόμου (βλ. ανωτέρω στην ενότητα Ι). Όλες οι μορφές ενεργητικής, παθητικής, άμεσης και έμμεσης διαφθοράς είχαν ήδη ποινικοποιηθεί στη Σλοβακία.

¹⁰⁷ Οι διαδικασίες επιλογής για τον διορισμό διευθυντή βρίσκονταν υπό εξέλιξη κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας έκθεσης, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 22. Εισήχθησαν διάφορες άλλες τροποποιήσεις σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένου του νόμου αριθ. 279/2020 για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου αριθ. 297/2008 σχετικά με την προστασία από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Σεπτέμβριος 2020).

¹⁰⁸ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 24, με παραπομπή στην ενότητα 29α παράγραφος 4 του νόμου αριθ. 171/1993 Συλλ. για τις αστυνομικές δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι η αστυνομία είναι εξουσιοδοτημένη να λαμβάνει τέτοιες πληροφορίες σε περίπτωση άλλων ποινικών αδικημάτων, όπως φοροδιαφυγή, παράνομες οικονομικές πράξεις ή νομιμοποίηση των προϊόντων εγκλήματος. Συγκεκριμένα, αυτές οι ελλείψεις αναμένεται να αντιμετωπιστούν με ένα νομοσχέδιο για το Κεντρικό Μητρώο Τραπεζικών Λογαριασμών από την 1η Δεκεμβρίου 2021.

¹⁰⁹ UNCAC Implementation Review - 1st cycle (2010-2015), Country Review Report of Slovak Republic, [Επισκόπηση εφαρμογής της Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC) — 1ος κύκλος (2010-2015), Έκθεση επισκόπησης για τη Σλοβακική Δημοκρατία], σ. 22. Η αθέμιτη χρήση επιρροής ποινικοποιείται σύμφωνα με το τμήμα 336 του Ποινικού Κώδικα, ωστόσο δεν καλύπτονται περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα άτομο προσέφερε ή παρείχε δωροδοκία σε άλλο άτομο, το οποίο στην πραγματικότητα δεν είχε την επιρροή σε σχέση με την οποία παρασχεθήκε η δωροδοκία, όπως απαιτείται από τη σύμβαση UNCAC.

Εφαρμόζονται μέτρα για την αύξηση των πόρων της Ειδικής Εισαγγελίας με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων της. Στις 10 Φεβρουαρίου 2021 η κυβέρνηση ενέκρινε πρόταση για αύξηση των πόρων και του αριθμού ειδικευμένου προσωπικού για την Ειδική Εισαγγελία¹¹⁰. Συνολικά, ο αριθμός εισαγγελέων αυξήθηκε από 35 σε 38 το 2021. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες όσον αφορά τους περιορισμένους πόρους και τις ικανότητες για τη δίωξη σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια¹¹¹, το τμήμα που ασχολείται ειδικά με τη διαφθορά και τα εγκλήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά έχει διπλασιάσει πλέον το προσωπικό του από πέντε σε δέκα εισαγγελείς στην Ειδική Εισαγγελία¹¹². Η αναδιοργάνωση πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του 2021¹¹³. Συμφωνήθηκε επίσης σημαντική αύξηση των δημοσιονομικών πόρων για την Ειδική Εισαγγελία¹¹⁴. Εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες όσον αφορά το επίπεδο εμπιστοσύνης, καθώς και την εξειδίκευση και την ψηφιοποίηση της αστυνομίας, οι οποίες επηρεάζουν τη συνεργασία της Εισαγγελίας με την αστυνομία και τις δραστηριότητες εντοπισμού περιπτώσεων διαφθοράς και εγκλημάτων που σχετίζονται με τη διαφθορά¹¹⁵. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, η ενίσχυση των εγκληματολογικών και αναλυτικών ικανοτήτων της Εθνικής Εγκληματολογικής Υπηρεσίας θα συνέβαλε στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των οικονομικών ερευνών¹¹⁶. Έχει προγραμματιστεί μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της αστυνομίας με στόχο τον εκσυγχρονισμό ως προς αυτό το θέμα έως τον Ιούνιο του 2022¹¹⁷.

Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια αυξήθηκαν σημαντικά στη Σλοβακία κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Η ικανότητα διερεύνησης και δίωξης σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια βελτιώθηκε σημαντικά μετά τις δημόσιες μαζικές διαδηλώσεις ενάντια στην εκλαμβανόμενη ατιμωρησία για διαφθορά στα υψηλά κλιμάκια με βάση αποκαλύψεις που έγιναν στο πλαίσιο της δολοφονίας του δημοσιογράφου Ján Kuciak και της μνηστής του Martina Kušnírová το 2018. Από τον Οκτώβριο του 2020 ορισμένοι πρώην υψηλόβαθμοι εκπρόσωποι από την αστυνομία, την εισαγγελία και το δικαστικό σώμα, καθώς και από τον ιδιωτικό τομέα, έχουν κατηγορηθεί για διαφθορά και αδικήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά¹¹⁸. Το 2020 η Εθνική

¹¹⁰ Απόφαση αριθ. UV-1860/2021. Πρβλ. επίσης Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, Πρόταση για αύξηση του αριθμού των ατόμων που έχουν οριστεί για την εκτέλεση των καθηκόντων της Ειδικής Εισαγγελίας της Γενικής Εισαγγελίας της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της κατάταξής τους όσον αφορά τα καθήκοντα.

¹¹¹ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 15. Η Ειδική Εισαγγελία εξέφρασε ανησυχίες αναφέροντας ότι, κατά μέσο όρο, κάθε εισαγγελέας είναι αρμόδιος για περίπου 80 υποθέσεις ταυτόχρονα, γεγονός που εγείρει ερωτήματα σε σχέση με την αποτελεσματική εποπτεία των ερευνών. Πρβλ. έκθεση για το κράτος δικαίου (2020), σ. 9-10.

¹¹² Η τρέχουσα σύνθεση του Τμήματος Γενικού Εγκλήματος της Ειδικής Εισαγγελίας αποτελείται από έναν επικεφαλής εισαγγελέα και 9 εισαγγελείς, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 16.

¹¹³ Η τρέχουσα σύνθεση του Τμήματος Γενικού Εγκλήματος της Ειδικής Εισαγγελίας αποτελείται από έναν επικεφαλής εισαγγελέα και 9 εισαγγελείς, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 16.

¹¹⁴ Η Ειδική Εισαγγελία θα λάβει πρόσθετους πόρους ύψους 1,3 εκατ. EUR για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης.

¹¹⁵ Πρβλ. GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς, Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης για τη Σλοβακική Δημοκρατία) (2019), σ. 37-57.

¹¹⁶ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 9.

¹¹⁷ Πρβλ. σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

¹¹⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Βλ. επίσης ενότητα I.

Εγκληματολογική Υπηρεσία κίνησε διαδικασία σε 158 υποθέσεις διαφθοράς¹¹⁹. Ο αριθμός των ατόμων που καταδικάστηκαν για αδικήματα διαφθοράς υπερδιπλασιάστηκε από το 2019 (62 καταδίκες) έως το 2020 (128 καταδίκες)¹²⁰. Πιο πρόσφατα, τον Μάιο του 2021, η Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία συνέλαβε επίσης αρκετούς υψηλόβαθμους αξιωματούχους του Ταμείου Γαιών¹²¹ που φέρεται ότι εμπλέκονταν σε κυκλώματα διαφθοράς μεταξύ του 2016 και του 2020¹²². Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) είχε ήδη εκφράσει ανησυχίες το 2020, έπειτα από τρεις διοικητικές έρευνες για ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας σχετικά με ελλείψεις στο Ταμείο Γαιών, όσον αφορά τη διαφάνεια, την ίση μεταχείριση των αιτούντων μίσθωση και την ασφάλεια δικαίου στις εσωτερικές διαδικασίες¹²³. Ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ της Εθνικής Εγκληματολογικής Υπηρεσίας, της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας, του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών εξακολουθεί να παρουσιάζει περιθώρια βελτίωσης και ενίσχυσης, ώστε να εντοπίζονται και να τεκμηριώνονται καλύτερα οι περιπτώσεις διαφθοράς¹²⁴. Η αποτελεσματική επιβολή όσον αφορά τη δωροδοκία αλλοδαπών εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας¹²⁵.

¹¹⁹ Από τις 158 υποθέσεις διαφθοράς που κινήθηκαν, 73 υποθέσεις βασίζονταν σε παροχή δωροδοκίας, 71 σε αποδοχή δωροδοκίας, 8 σε έμμεση διαφθορά, 5 σε διαφθορά κατά τις εκλογές και 1 υπόθεση σε «στήσιμο» αθλητικών αγώνων, σύμφωνα με τις πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Σλοβακία.

¹²⁰ Τα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στα στατιστικά στοιχεία είναι η παθητική διαφθορά (ενότητα 328), η παθητική διαφθορά — προμήθεια ειδών γενικού ενδιαφέροντος (ενότητα 329), η ενεργητική διαφθορά (ενότητα 332), η ενεργητική διαφθορά — προμήθεια ειδών γενικού ενδιαφέροντος (ενότητα 333), η αθέμιτη χρήση εξουσίας (ενότητα 336), η εκλογική δωροδοκία (ενότητα 336α), η διαφθορά στον τομέα του αθλητισμού (ενότητα 336β). Πρόσθετα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, διαθέσιμα στη διεύθυνση http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/rocnka2019/I.-Trestn%C3%A1-agenda_2019_pdf.pdf. Επιπλέον, τα στατιστικά στοιχεία για τη διαφθορά είναι διαθέσιμα στις ετήσιες εκθέσεις της Εθνικής Εγκληματολογικής Υπηρεσίας σχετικά με τον αριθμό των ποινικών ερευνών και δίωξεων και τον αριθμό των ατόμων που κατηγορούνται για αδικήματα διαφθοράς. Επίσης, το Υπουργείο Εσωτερικών δημοσιεύει σε μηνιαία βάση στο διαδικτυακό στατιστικά στοιχεία για τα ποινικά αδικήματα.

¹²¹ Το Σλοβακικό Ταμείο Ακινήτων είναι αρμόδιο για τη διαχείριση των γεωργικών γαιών που αποτελούν ιδιοκτησία του κράτους ή των γαιών χωρίς γνωστό ιδιώτη ιδιοκτήτη. Αυτά τα αγροτεμάχια καλύπτουν περίπου το 20 % του συνόλου των γεωργικών εκτάσεων στη Σλοβακία και είναι στην πλειονότητά τους επιλέξιμα για άμεσες ενισχύσεις από την ΕΕ.

¹²² Aktuality.sk (19 Μαρτίου 2021), η Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία της Αστυνομίας (NAKA) συνέλαβε εκ νέου τον χρηματοοικονομικό σύμβουλο Knietik και διάφορα άτομα από το Σλοβακικό Ταμείο Ακινήτων.

¹²³ Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (21 Ιανουαρίου 2021), Η OLAF κλείνει τις υποθέσεις σχετικά με τα κονδύλια της ΕΕ για τον γεωργικό τομέα στη Σλοβακία.

¹²⁴ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 25.

¹²⁵ Κατά την περίοδο 2016-2019 η Σλοβακία ξεκίνησε άγνωστο αριθμό ερευνών, δεν κίνησε καμία υπόθεση και δεν ολοκλήρωσε καμία υπόθεση, σύμφωνα με την Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια), Exporting Corruption (Εξαγωγή της διαφθοράς) (2020), σ. 102. Οι εθνικές διατάξεις για τα αδικήματα δωροδοκίας αλλοδαπών τροποποιήθηκαν σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ, Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 3: Slovak Republic (2012), and the OECD, Follow-Up to the Phase 3 Report and Recommendation: Slovak Republic (2014) [Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, Έκθεση σταδίου 3: Σλοβακική Δημοκρατία (2012) και ΟΟΣΑ, Συνέχεια που δόθηκε στην έκθεση σταδίου 3 και συστάσεις: Σλοβακική Δημοκρατία (2014)]. Όσον αφορά την ευθύνη των νομικών προσώπων σε σχέση με τη δωροδοκία αλλοδαπών, βλ. OECD, Phase 1bis Report: Slovak Republic (2017) [ΟΟΣΑ, Έκθεση σταδίου 1α, Σλοβακική Δημοκρατία (2017)]. Κατά τη διάρκεια του 2025 η Σλοβακική Δημοκρατία έχει προγραμματιστεί να υποβληθεί στον έλεγχο σταδίου 4 σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης, στο πλαίσιο του οποίου θα εξεταστούν τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση των αδυναμιών που εντοπίστηκαν σε προηγούμενες αξιολογήσεις και οι προσπάθειες επιβολής.

Το Κοινοβούλιο της Σλοβακίας διόρισε τον επικεφαλής του Γραφείου για την Προστασία των Μαρτύρων Δημοσίου Συμφέροντος τον Φεβρουάριο του 2021. Σε συνέχεια αυτού του διορισμού¹²⁶, το γραφείο θα τεθεί σε λειτουργία και θα αναλάβει τα καθήκοντά του εντός έξι μηνών¹²⁷. Η θητεία του επικεφαλής είναι επταετής. Το γραφείο είναι ανεξάρτητο από οποιοδήποτε άλλο τμήμα¹²⁸. Η εντολή του γραφείου θα εστιάζει στις παραβάσεις της νομοθεσίας και στην προστασία έναντι αντιποίνων που ασκούνται από την κοινοποιηθείσα οντότητα με βάση τις αρχές της εμπιστευτικότητας και της ανωνυμίας¹²⁹. Ο ρόλος του γραφείου είναι να παρέχει συμβουλές, κατάρτιση, μεθοδολογική καθοδήγηση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις καταγγελίες από μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος, μεταξύ άλλων, για υποθέσεις διαφθοράς. Το γραφείο είναι υπόλογο στο Κοινοβούλιο και θα υποβάλλει ετήσια έκθεση. Το κοινό στο οποίο απευθύνεται το γραφείο είναι τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας.

Η Σλοβακία δεσμεύτηκε να υποβάλει νομοσχέδιο σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) τον Νοέμβριο του 2021. Η διαδικασία, της οποίας ηγείται το Κυβερνητικό Γραφείο¹³⁰, βρίσκεται στο αρχικό προπαρασκευαστικό στάδιο¹³¹. Έχουν καταβληθεί αρκετές προσπάθειες για τη θέσπιση νομοθεσίας, ωστόσο η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) εξακολουθεί να μην ρυθμίζεται στη Σλοβακία¹³². Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν νομικοί ορισμοί των ομάδων συμφερόντων, των δραστηριοτήτων άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) και των στόχων αυτών των δραστηριοτήτων, ούτε αποτελεσματικές κυρώσεις για την αδικαιολόγητη άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) ή νομοθετικό αποτύπωμα¹³³. Ωστόσο, η σχετική νομοθεσία και τα εργαλεία επιτρέπουν την παρακολούθηση των παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων μερών και του βαθμού στον οποίο

¹²⁶ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 19· Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 10.

¹²⁷ Το Γραφείο για την Προστασία των Μαρτύρων Δημοσίου Συμφέροντος συστάθηκε με τον νόμο αριθ. 54/2019 Συλλ. περί προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος που είναι σε ισχύ από τον Μάρτιο του 2019.

¹²⁸ Οι δαπάνες προσωπικού και λειτουργίας θα ανέρχονται σε περίπου 1,1 εκατ. EUR ετησίως.

¹²⁹ Από το 2019 η Σλοβακία διαθέτει νόμο ειδικά για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, τον νόμο αριθ. 54/2019 Συλλ. περί προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος.

¹³⁰ Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, Σχέδιο νομοθετικών καθηκόντων της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για το 2021, https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portlet&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portlet&fileCooaddr=COO.2145.1000.3.4201465&processDetail_WAR_portlet&file=pl%C3%A1n-2021.pdf&processDetail_WAR_portlet&action=getFile.

¹³¹ Πληροφορίες που ελήφθησαν από την κυβέρνηση κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹³² Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 10.

¹³³ Πρβλ. GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round, Slovak Republic - Addendum to the Second Compliance Report (2019) [Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων, Σλοβακική Δημοκρατία — Προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης (2019)], παράγραφος 8, και GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (2013) [Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας (2013)], παράγραφος 25 (όσον αφορά τους βουλευτές): GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, Slovak Republic (2019) [Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας (2019)], παράγραφος 89 (όσον αφορά την κεντρική κυβέρνηση / τα ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα): GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2019), Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic [Προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης, Σλοβακική Δημοκρατία].

συνεκτιμήθηκαν σε ένα σχέδιο νόμου¹³⁴. Έχει προγραμματιστεί επίσης για το 2021 η κατάρτιση κώδικα δεοντολογίας για τους βουλευτές¹³⁵, καθώς και η θέσπιση νομοθετικού κανονισμού για τους κανόνες σχετικά με την απασχόληση μετά την έξοδο από την υπηρεσία («μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα»)¹³⁶. Οι τροποποιήσεις του νόμου περί προστασίας του δημοσίου συμφέροντος τέθηκαν σε ισχύ και προβλέπουν την υποχρέωση δήλωσης δώρων ή άλλων παροχών, καθώς και της χρήσης κινητών ή ακίνητων περιουσιακών στοιχείων¹³⁷.

Η κυβέρνηση σκοπεύει να συστήσει μια νέα, κεντρική υπηρεσία για την παρακολούθηση και την επαλήθευση των περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων των ανώτερων δημόσιων λειτουργών που ασκούν εκτελεστικά καθήκοντα. Το Κυβερνητικό Γραφείο, σε συνεργασία με το Κοινοβούλιο, βρίσκεται στο αρχικό στάδιο της σύλληψης μιας νομοθετικής πρότασης για τη σύσταση μιας ενοποιημένης υπηρεσίας¹³⁸. Μέχρι στιγμής, το σύστημα δήλωσης περιουσιακών στοιχείων για τους βουλευτές, τους δικαστές, τους εισαγγελείς, τους δημόσιους λειτουργούς και δημόσιους υπαλλήλους είναι αποκεντρωμένο. Στις αρχές του 2021 σημαντικές καθυστερήσεις αναφέρθηκαν στη δημοσίευση των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων των βουλευτών για το 2019, οι οποίες έπρεπε να

¹³⁴ Αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον ισχυρό νόμο περί ελευθερίας της ενημέρωσης και τον συνταγματικό νόμο αριθ. 357/2004 περί σύγκρουσης συμφερόντων Συλλ.

¹³⁵ Ο κώδικας δεοντολογίας για τους βουλευτές θα αποτελεί μέρος του νομοσχεδίου του Κυβερνητικού Γραφείου για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying). Για τους δημόσιους υπαλλήλους, οι νομοθετικές τροποποιήσεις του νόμου για τη δημόσια διοίκηση το 2019 περιλάμβαναν τον κώδικα δεοντολογίας των δημόσιων υπαλλήλων και ένα σύστημα αξιολόγησης της συμμόρφωσης (διάταγμα αριθ. 400/2019 για τον κώδικα δεοντολογίας των δημόσιων υπαλλήλων). Όσον αφορά τη θέσπιση κώδικα δεοντολογίας για τους βουλευτές, βλ. επίσης GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round, Second Addendum to the Second Compliance Report – Slovak Republic (2021) [Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων, Δεύτερη προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης — Σλοβακική Δημοκρατία (2021)].

¹³⁶ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 19 και πληροφορίες που ελήφθησαν από το Τμήμα Πρόληψης της Διαφθοράς της κυβέρνησης κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Μέχρι στιγμής, οι κανόνες σχετικά με την απασχόληση μετά την έξοδο από την υπηρεσία περιλαμβάνονται στον νόμο περί σύγκρουσης συμφερόντων που ισχύει για τους δημόσιους λειτουργούς που ασκούν εκτελεστικά καθήκοντα ή για τα μέλη συλλογικού οργάνου λήψης αποφάσεων, ωστόσο διαπιστώθηκε ότι έχουν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Πρβλ. GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (2019) [Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης για τη Σλοβακική Δημοκρατία (2019)], παράγραφοι 127-128.

¹³⁷ Συνταγματικός νόμος σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος κατά την εκτέλεση καθηκόντων των δημόσιων λειτουργών αριθ. 357/2004, όπως τροποποιήθηκε με τον συνταγματικό νόμο αριθ. 545/2005. Συγκεκριμένα, στο τρέχον κυβερνητικό πρόγραμμα προβλέπονται περαιτέρω ολοκληρωμένες τροποποιήσεις του εν λόγω νόμου, ιδίως όσον αφορά τα δώρα για τους βουλευτές, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες που εξακολουθούν να υπάρχουν όσον αφορά τα όρια για τους κατώτατους μισθούς. Πρβλ. GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round: Second Addendum to the Second Compliance Report – Slovak Republic (2021) [Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων: Δεύτερη προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης — Σλοβακική Δημοκρατία (2021)], παράγραφοι 20-21. Βλ. επίσης GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Slovakia: GRECO regrets slow progress in prevention corruption of parliamentarians, judges and prosecutors (2021) [Σλοβακία: Η ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς (GRECO) εκφράζει τη λύπη της για την αργή πρόοδο που σημειώνεται στον τομέα της πρόληψης της διαφθοράς των βουλευτών, των δικαστών και των εισαγγελέων (2021)].

¹³⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Βλ. επίσης Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 11.

δημοσιευτούν τον Αύγουστο του 2020, για λόγους που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19 και τις συνεχιζόμενες διαδικασίες επιβολής προστίμων λόγω μη συμμόρφωσης¹³⁹.

Τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων είναι διαφανή, ωστόσο η εποπτεία θα μπορούσε να ενισχυθεί. Ο κύριος νόμος που ρυθμίζει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων στη Σλοβακία είναι ο νόμος περί πολιτικών κομμάτων και κινημάτων¹⁴⁰. Οι δωρεές σε πολιτικά κόμματα περιορίζονται στο ποσό των 5 000 EUR σε μετρητά ανά ημερολογιακό έτος, ενώ δεν υπάρχει τέτοιο όριο κατά τις εκλογικές περιόδους. Απαγορεύονται οι δωρεές από αλλοδαπές οντότητες και ανώνυμους δωρητές. Η μη συμμόρφωση μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή προστίμου από την κρατική επιτροπή για τις εκλογές και τον έλεγχο της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων ύψους διπλάσιου του ποσού της δωρεάς ή της αξίας της δωρεάν υπηρεσίας. Τα κόμματα υποχρεούνται να υποβάλλουν ετήσια έκθεση για τα οικονομικά τους στην κρατική επιτροπή. Οι εκθέσεις οικονομικών δημοσιοποιούνται. Οι εκθέσεις ελέγχονται από το Εθνικό Συμβούλιο της Σλοβακικής Δημοκρατίας και πρέπει να αποκαλύπτουν οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τις εκλογικές εκστρατείες και την ταυτότητα των δωρητών¹⁴¹. Οι ανθρωπίνι πόροι των οργάνων εποπτείας είναι περιορισμένοι και έχουν εκφραστεί ανησυχίες όσον αφορά τους πολιτικούς διορισμούς στα εν λόγω όργανα¹⁴². Το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε εντός δύο ημερών και το οποίο αυστηροποιεί τους κανόνες χρηματοδότησης των εκστρατειών για τις εκλογές του 2020 μέσω του περιορισμού των δωρεών¹⁴³ έχει επηρεάσει ιδίως τα νεοσύστατα κόμματα και, ως εκ τούτου, εκφράστηκαν ανησυχίες μεταξύ των νέων κομμάτων, της κοινωνίας των πολιτών και των μέσων μαζικής ενημέρωσης σχετικά με τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των κομμάτων.

Σύμφωνα με την Εισαγγελία, η πανδημία COVID-19 δεν είχε συγκεκριμένες επιπτώσεις στο φαινόμενο της διαφθοράς, στον εντοπισμό περιπτώσεων διαφθοράς ή στις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς στη Σλοβακία. Ορισμένες δίκες αναβλήθηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19, γεγονός που αύξησε τον αριθμό συσσωρευμένων υποθέσεων¹⁴⁴. Οι τομείς υψηλού κινδύνου που ήταν επιρρεπείς στη διαφθορά πριν από την πανδημία παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό επιρρεπείς στη διαφθορά κατά τη διάρκεια της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συμβάσεων και του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, με αυξημένο κίνδυνο και συχνότητα εμφάνισης κυκλωμάτων απάτης για επιδοτήσεις που σχετίζονται με πανδημία στον τελευταίο τομέα¹⁴⁵. Στο πλαίσιο του τομεακού προγράμματος αντιμετώπισης της διαφθοράς του Υπουργείου Υγείας¹⁴⁶, δημιουργήθηκε ειδική ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση των κινδύνων διαφθοράς στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, η οποία εντόπισε δύο τομείς κινδύνου που

¹³⁹ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Το ένα τέταρτο των βουλευτών (381) δεν είχαν υποβάλει τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων τους στην κοινοβουλευτική επιτροπή μέχρι τον Ιανουάριο του 2021.

¹⁴⁰ Νόμος αριθ. 85 περί πολιτικών κομμάτων και κινημάτων, 2005 (όπως τροποποιήθηκε το 2019).

¹⁴¹ Τμήμα 22 παράγραφος 5 του νόμου αριθ. 85 περί πολιτικών κομμάτων και κινημάτων του 2005 (όπως τροποποιήθηκε το 2019).

¹⁴² Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁴³ Νόμος αριθ. 85 περί πολιτικών κομμάτων και κινημάτων του 2005 (όπως τροποποιήθηκε το 2019). Το νομοσχέδιο περιόρισε τα έσοδα των κομμάτων από δωρεές και δάνεια στο ποσό των 3,5 εκατ. EUR για τετραετή θητεία και καθόρισε ως ανώτατο όριο για τις ετήσιες δωρεές από μέλη των κομμάτων το ποσό των 10 000 EUR για έκαστο μέλος.

¹⁴⁴ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Βλ. επίσης ενότητα I.

¹⁴⁵ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁴⁶ Το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.health.gov.sk/Zdroje/?dokumenty/mzsr/rezortny-protikorporacny-program.rtf>.

σχετίζονται με αιτήματα μη επιλέξιμου κόστους και αλληλεπικαλύπτομενα αιτήματα επιστροφής δαπανών¹⁴⁷. Σε μια προσπάθεια μείωσης της περιόδου που απαιτείται για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και κατασκευαστικών εργασιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η κυβέρνηση εκπόνησε νομοθετική πρόταση¹⁴⁸ για την τροποποίηση του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων. Ωστόσο, η πρόταση αναθεωρήθηκε τον Μάιο του 2021 κατόπιν δημόσιας αναφοράς και κριτικής για τον αποκλεισμό της Υπηρεσίας Δημόσιων Συμβάσεων από την αρχικά προβλεπόμενη διαδικασία επανεξέτασης και, συνεπώς, τον αποκλεισμό των προμηθειών εξαιρετικά υψηλής αξίας από τον δημόσιο έλεγχο¹⁴⁹. Σύμφωνα με την κοινωνία των πολιτών, η αναθεωρημένη νομοθετική πρόταση αντιμετωπίζει τις ανησυχίες που διατυπώνονται στην αναφορά, αυξάνοντας τη διαφάνεια και τον δημόσιο έλεγχο και μειώνοντας, κατά αυτόν τον τρόπο, τους κινδύνους διαφθοράς¹⁵⁰.

III. ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το Σύνταγμα της Σλοβακίας κατοχυρώνει το δικαίωμα έκφρασης απόψεων με προφορικό ή γραπτό λόγο, με απεικόνιση ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, το δικαίωμα αναζήτησης, λήψης και διάδοσης ιδεών και πληροφοριών, καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες. Το δικαίωμα της πρόσβασης σε πληροφορίες διατυπώνεται στον νόμο περί ελευθερίας της ενημέρωσης¹⁵¹. Ο νόμος περί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης¹⁵² και αναμετάδοσης αποβλέπει στην εξασφάλιση πολύπλευρης πληροφόρησης, ενώ ο νόμος περί Τύπου¹⁵³ θεσπίζει κανόνες για τον Τύπο και τους δημοσιογράφους¹⁵⁴. Εκκρεμεί η θέσπιση νομοθεσίας για την εναρμόνιση του νόμου περί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης με την οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων¹⁵⁵.

Το Συμβούλιο Ραδιοτηλεοπτικής Μετάδοσης και Αναμετάδοσης λειτουργεί αυτόνομα¹⁵⁶. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο Ραδιοτηλεοπτικής Μετάδοσης και Αναμετάδοσης διαθέτει τον δικό του προϋπολογισμό, οι πόροι που διατίθενται θεωρούνται επαρκείς για την

¹⁴⁷ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁴⁸ Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας, Νομοσχέδιο για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 343/2015 Συλλ. για τις δημόσιες συμβάσεις και για τροποποιήσεις σε ορισμένους νόμους, όπως τροποποιήθηκε, https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portlet&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portlet&fileCooaddr=COO.2145.1000.3.4149284&processDetail_WAR_portlet&file=03_vlastny_material_zvo_final.docx&processDetail_WAR_portlet&action=getFile.

¹⁴⁹ Σύμφωνα με την πρόταση, ο έλεγχος της διαδικασίας δημόσιων συμβάσεων θα υπόκειται αντ' αυτού σε άμεση δικαστική έρευνα. Για παράδειγμα, οι ενστάσεις σε όρους διαγωνισμού δεν θα έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, εάν υποβάλλονται ενώπιον δικαστηρίου, και οι συμβάσεις θα μπορούσαν να υπογράφονται πριν από την έκδοση δικαστικής απόφασης.

¹⁵⁰ Transparency International-Slovakia (Διεθνής Διαφάνεια Σλοβακίας), πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁵¹ Νόμος 211/2000 Συλλ. περί ελευθερίας της ενημέρωσης.

¹⁵² Νόμος 308/2000 Συλλ. περί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και αναμετάδοσης.

¹⁵³ Νόμος 167/2008 Συλλ. περί Τύπου.

¹⁵⁴ Η Σλοβακία βρέθηκε δύο θέσεις χαμηλότερα στον παγκόσμιο δείκτη ελευθερίας του Τύπου των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα και κατατάσσεται στην 35η θέση παγκοσμίως και στην 17η εντός της ΕΕ. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις λεκτικές επιθέσεις πολιτικών σε δημοσιογράφους και μέσα μαζικής επικοινωνίας.

¹⁵⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 της 14ης Νοεμβρίου 2018.

¹⁵⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 12.

εκπλήρωση των καθηκόντων του¹⁵⁷, ενώ παράλληλα η νομοθεσία προβλέπει σαφείς κανόνες για τον διορισμό και την παύση των μελών του Συμβουλίου¹⁵⁸, και το Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας για το 2021¹⁵⁹ επιβεβαιώνει ότι η ανεξαρτησία του Συμβουλίου είναι γενικά εγγυημένη, παρότι οι περιστασιακοί πολιτικοί διορισμοί εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα.

Νομοσχέδιο για την τροποποίηση του νόμου περί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και αναμετάδοσης αναμένεται να θεσπίσει ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση της διαφάνειας της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Εν αναμονή της θέσπισης αυτού του νομοσχεδίου, το οποίο έχει προγραμματιστεί να ψηφιστεί έως το τέλος του 2021¹⁶⁰ και αναμένεται να θεσπίσει διατάξεις σχετικά με τη διαφάνεια της δομής της ιδιοκτησίας και την πραγματική ιδιοκτησία, όπως προβλέπεται στην οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, το MPM για το 2021 θεωρεί για ακόμη μία φορά¹⁶¹ ότι η έλλειψη ρύθμισης σημαίνει ότι αυτός ο τομέας εξακολουθεί να είναι υψηλού κινδύνου¹⁶². Ο νόμος περί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και αναμετάδοσης περιλαμβάνει ανώτατα όρια και περιορισμούς για την αποτροπή υψηλού βαθμού οριζόντιας συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στην αγορά των ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Ωστόσο, η έλλειψη δεδομένων σχετικά με τα έσοδα και τα μερίδια στην αγορά του τηλεοπτικού και ακροαματικού κοινού καθιστά δύσκολη την αξιολόγηση της πραγματικής κατάστασης¹⁶³.

Εκδόθηκαν ορισμένες καταδικαστικές αποφάσεις για άτομα που εμπλέκονταν στη δολοφονία του δημοσιογράφου Ján Kuciak και της μνηστής του Martina Kušnírová το 2018. Τρία άτομα κρίθηκαν ένοχα και καταδικάστηκαν σε 15 έως 25 έτη φυλάκισης από το Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο. Ο κατηγορούμενος άσκησε έφεση σε μία από τις δικαστικές αποφάσεις. Ο εισαγγελέας άσκησε έφεση στις αθωωτικές αποφάσεις για τους φερόμενους εγκέφαλους της δολοφονίας τις οποίες εξέδωσε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο¹⁶⁴. Στις 15 Ιουνίου 2021 το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε την πρωτοβάθμια αθωωτική απόφαση του Ειδικού Ποινικού Δικαστηρίου και παρέπεμψε εκ νέου την υπόθεση στο εν λόγω δικαστήριο. Το Ανώτατο Δικαστήριο επιβεβαίωσε επίσης την 25ετή ποινή φυλάκισης που εκδόθηκε για άλλο άτομο μεταξύ των κατηγορουμένων¹⁶⁵.

Υπήρξαν αναφορές για λεκτικές επιθέσεις σε δημοσιογράφους και μέσα μαζικής επικοινωνίας από πολιτικούς τόσο της κυβέρνησης όσο και της αντιπολίτευσης. Οι δημοσιογράφοι κατηγορήθηκαν για «κακεντρέχεια» και υπονόμηση του έργου της

¹⁵⁷ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁵⁸ Το Συμβούλιο διαθέτει εννέα μέλη, τα οποία εκλέγονται και παύονται από το Εθνικό Συμβούλιο της Δημοκρατίας της Σλοβακίας (το Κοινοβούλιο).

¹⁵⁹ 2021 Media Pluralism Monitor (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2021), Report on Slovakia (Εκθεση για τη Σλοβακία), σ. 12.

¹⁶⁰ Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 26· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁶¹ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 12.

¹⁶² 2021 Media Pluralism Monitor (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2021), Report on Slovakia (Εκθεση για τη Σλοβακία), σ. 11-12.

¹⁶³ 2021 Media Pluralism Monitor (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2021), Report on Slovakia (Εκθεση για τη Σλοβακία), σ. 12.

¹⁶⁴ Η πλατφόρμα Media Freedom Rapid Response Platform (πλατφόρμα ταχείας αντίδρασης για την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας) χαρακτήρισε την αθωωτική απόφαση παρωδία της δικαιοσύνης και επικρότησε την απόφαση του εισαγγελέα να ασκήσει έφεση για την υπόθεση.

¹⁶⁵ Πληροφορίες που ελήφθησαν από τις σλοβακικές αρχές.

κυβέρνησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Από τον Σεπτέμβριο του 2020 η πλατφόρμα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων έχει δημοσιεύσει μία προειδοποίηση για τη Σλοβακία¹⁶⁶, η οποία αφορούσε την παρακολούθηση δημοσιογράφου εφημερίδας από άγνωστα άτομα¹⁶⁷. Η ψήφιση της προτεινόμενης νομοθεσίας που αποσκοπούσε στην ενίσχυση της προστασίας των δημοσιογράφων αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19¹⁶⁸. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν ορισμό του καθεστώτος των δημοσιογράφων, την προστασία των δημοσιογραφικών πηγών, καθώς και την ενίσχυση της πρόσβασης σε πληροφορίες. Επιπλέον, η κυβέρνηση προετοιμάζει τροποποιήσεις στους επί του παρόντος αυστηρούς νόμους περί συκοφαντικής δυσφήμισης της Σλοβακίας, προκειμένου να παράσχει διασφαλίσεις για τους δημοσιογράφους. Δεν θεσπίστηκε κανένα πρόγραμμα στήριξης των μέσων μαζικής επικοινωνίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19¹⁶⁹.

IV. ΆΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ (ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΑΝΤΙΒΑΡΩΝ)

Η Σλοβακία είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία με μοναδικό συνταγματικό και νομοθετικό σώμα το Εθνικό Συμβούλιο (Κοινοβούλιο)¹⁷⁰. Δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας διατηρούν οι επιτροπές του Κοινοβουλίου, μεμονωμένα μέλη του Κοινοβουλίου και η κυβέρνηση¹⁷¹. Το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με τη συμμόρφωση των νόμων με το Σύνταγμα, με συνταγματικούς νόμους και διεθνείς συμφωνίες, και εξασφαλίζει τον σεβασμό των θεμελιωδών και συνταγματικών δικαιωμάτων. Ρόλο στη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων διαδραματίζουν και οι ανεξάρτητες αρχές.

Εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με τη συμπεριληπτικότητα της νομοθετικής διαδικασίας. Η πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση (βλ. ενότητα Ι) ανακοινώθηκε στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης του Απριλίου του 2020 και, κατόπιν παρουσίασης σε διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁷² και γραπτής δημόσιας διαβούλευσης τον Ιούλιο του 2020, υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο στις αρχές Οκτωβρίου του 2020 και εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2020. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την απουσία εκτεταμένης και τεκμηριωμένης συζήτησης σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης, καθώς και σχετικά με την έλλειψη διαβούλευσης με την Επιτροπή της Βενετίας, δεδομένου του αντικειμένου και της σημασίας της μεταρρύθμισης¹⁷³. Τα

¹⁶⁶ Συμβούλιο της Ευρώπης, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists (Πλατφόρμα για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων).

¹⁶⁷ Η Σλοβακία απάντησε σε αυτήν την ειδοποίηση δηλώνοντας ότι είχε κινηθεί άμεσα αστυνομική έρευνα για την υπόθεση.

¹⁶⁸ Έχει προγραμματιστεί να ψηφιστεί έως το τέλος του 2021. Πληροφορίες που παρασχέθηκαν κατά την επίσκεψη στη χώρα στις 22 Απριλίου 2021.

¹⁶⁹ Σύμφωνα με τις σλοβακικές αρχές, οι δημοσιογράφοι ήταν επιλέξιμοι να υποβάλουν αίτηση για οικονομική στήριξη στο πλαίσιο του υφιστάμενου προγράμματος για τον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα.

¹⁷⁰ Άρθρο 72 του σλοβακικού Συντάγματος.

¹⁷¹ Άρθρο 87 του σλοβακικού Συντάγματος.

¹⁷² Το σχέδιο μεταρρύθμισης υποβλήθηκε στον πρόεδρο του Δικαστικού Συμβουλίου, στον πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στον πρόεδρο του Συνταγματικού Δικαστηρίου, στον Γενικό Εισαγγελέα, στον Διαμεσολαβητή και σε εκπροσώπους νομικών οργάνων.

¹⁷³ Τα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν παρατηρήσεις για το σχέδιο κατά τη διάρκεια γραπτών δημόσιων διαβουλεύσεων που διήρκεσαν 15 εργάσιμες ημέρες κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών. Η διάρκεια και ο χρόνος της δημόσιας διαβούλευσης αποτέλεσαν επίσης αντικείμενο επικρίσεων

ενδιαφερόμενα μέρη υπογράμμισαν πόσο σημαντικό είναι να προηγείται των συνταγματικών αλλαγών ανοικτή και έγκαιρη δημόσια συζήτηση, στην οποία θα συμμετέχουν ενδιαφερόμενα μέρη και η κοινωνία των πολιτών, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα¹⁷⁴. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη συμμετοχής τους σε άλλες νομοθετικές διαδικασίες¹⁷⁵, καθώς και σχετικά με τη χρήση ταχέων διαδικασιών στο Κοινοβούλιο, οι οποίες ακολουθήθηκαν επίσης για νομοθεσία που δεν σχετιζόταν αυστηρά με την πανδημία¹⁷⁶.

Τα σχέδια που ανακοινώθηκαν το 2020 για τη βελτίωση της νομοθετικής διαδικασίας και την ενίσχυση της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της λογοδοσίας της δημόσιας διοίκησης δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμη¹⁷⁷. Η νέα κυβέρνηση που ανέλαβε καθήκοντα τον Απρίλιο του 2021 συμπεριέλαβε στις προγραμματικές της δηλώσεις τις δεσμεύσεις της απερχόμενης κυβέρνησης¹⁷⁸ για βελτίωση της διαδικασίας εκπόνησης και θέσπισης νομοθεσίας, ενίσχυση της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της λογοδοσίας της δημόσιας διοίκησης, επέκταση της πρόσβασης σε πληροφορίες και διεύρυνση της εφαρμογής της ανοικτής κυβέρνησης. Ανέλαβε επίσης τη δέσμευση για ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου¹⁷⁹. Δεν έχουν υποβληθεί ακόμη σχετικές προτάσεις ούτε έχουν ξεκινήσει διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Όσον αφορά την τροποποίηση του νόμου περί ελεύθερης πρόσβασης στις πληροφορίες, η κυβέρνηση βρίσκεται στο προπαρασκευαστικό στάδιο¹⁸⁰.

Το σχέδιο συνταγματικής μεταρρύθμισης προβλέπει ρητά ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο δεν έχει την αρμοδιότητα να ελέγχει τους συνταγματικούς νόμους. Στο παρελθόν, το Συνταγματικό Δικαστήριο ισχυρίστηκε ότι έχει την εξουσία να αξιολογεί τη συνταγματικότητα των συνταγματικών νόμων, την οποία και χρησιμοποίησε μία φορά για

από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βλ. παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια δημόσιας διαβούλευσης από την Εισαγγελία, τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Comenius στη Μπρατισλάβα, το Σλοβακικό Δικηγορικό Σύλλογο και το Δικαστικό Συμβούλιο και οι οποίες είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/267>. Ανοικτή πρόσκληση Σλοβάκων δικηγόρων, η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση <https://pravnystat.eu/en/> και υποβλήθηκε εν είδει παρατηρήσεων στο πλαίσιο της διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων μερών για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου.

¹⁷⁴ Επιτροπή της Βενετίας (19 Ιανουαρίου 2010), Report on Constitutional Amendment (Έκθεση για την τροποποίηση του Συντάγματος) [CDL-AD(2010)001], παράγραφος 205· Επιτροπή της Βενετίας, Second interim opinion on constitutional reforms in the Republic of Armenia (Δεύτερη ενδιάμεση γνώμη σχετικά με τις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις στη Δημοκρατία της Αρμενίας) [CDL-AD(2005)016], παράγραφος 31.

¹⁷⁵ Παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 19· παρατηρήσεις που υπέβαλε το ENNHRI για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 293.

¹⁷⁶ Παρατηρήσεις που υπέβαλε το ENNHRI για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 298· Παρατηρήσεις που υπέβαλε ο Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 3· οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁷⁷ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 14-17.

¹⁷⁸ Προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2020-2024 της 19ης Απριλίου 2020.

¹⁷⁹ Προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2021-2024, σ. 13-17.

¹⁸⁰ Νομοσχέδιο αριθ. PI/2020/146 για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 211/2000 Συλλ. περί ελεύθερης πρόσβασης στις πληροφορίες και τροποποιήσεων σε ορισμένους νόμους (νόμος περί ελευθερίας της ενημέρωσης), όπως τροποποιήθηκε, και για την τροποποίηση ορισμένων νόμων.

την προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης¹⁸¹. Με την πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση (βλ. ενότητα Ι) τροποποιήθηκε η διατύπωση του Συντάγματος, ώστε να απαγορεύεται ρητά στο Δικαστήριο να ελέγχει τη συνταγματικότητα αυτών των νόμων. Η τροποποίηση αποτέλεσε αντικείμενο επικρίσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁸². Η εν λόγω τροποποίηση προσβλήθηκε για λόγους συνταγματικότητας ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου, όπου η έκδοση απόφασης εξακολουθεί να εκκρεμεί¹⁸³.

Το Κοινοβούλιο τροποποίησε τη νομοθεσία σχετικά με την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ώστε να επιτρέπεται η παράταση πέραν των 90 ημερών. Το Κοινοβούλιο συνέχισε να λειτουργεί κατά τη διάρκεια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης χωρίς σημαντικές διακοπές¹⁸⁴. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επιτρέπει στην κυβέρνηση να εκδίδει διατάγματα για τον περιορισμό ορισμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία¹⁸⁵. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης μπορεί να κηρυχθεί από την κυβέρνηση για διάστημα 90 ημερών κατά μέγιστο, υπό προϋποθέσεις που ορίζονται από συνταγματικό νόμο¹⁸⁶. Μετά την εφαρμογή της κατάστασης έκτακτης ανάγκης από τις 16 Μαρτίου 2020 έως τις 13 Ιουνίου 2020¹⁸⁷, η κυβέρνηση κήρυξε νέα κατάσταση έκτακτης ανάγκης από την 1η Οκτωβρίου 2020. Τον Δεκέμβριο του 2020 το Κοινοβούλιο τροποποίησε τη σχετική νομοθεσία, ώστε να επιτρέψει την κατ' επανάληψη παράταση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης από την κυβέρνηση κατά 40 ημέρες, με απαίτηση για μεταγενέστερη έγκριση από το Κοινοβούλιο¹⁸⁸. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης έληξε στις 15 Μαΐου 2021. Το Συνταγματικό Δικαστήριο έχει την αρμοδιότητα να ελέγχει τη συνταγματικότητα μιας δήλωσης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, καθώς και της παράτασής της¹⁸⁹. Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη σημείωσαν ότι οι προθεσμίες για αυτόν

¹⁸¹ Βλ. δικαστική απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2019 στην υπόθεση PI ÚS 21/2014-96. Η αλλαγή πραγματοποιήθηκε ως αντίδραση σε αυτήν τη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο συνεδρίασης παρακολούθησης για την κατάρτιση της έκθεσης του 2020 για το κράτος δικαίου.

¹⁸² Ανοικτή πρόσκληση Σλοβάκων δικηγόρων, η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση <https://pravnystat.eu/en/> και υποβλήθηκε εν είδει παρατηρήσεων στο πλαίσιο της διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων μερών για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, παράγραφος 1· βλ. επίσης τη δήλωση του προέδρου του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 2020 στο Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο της οποίας εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την αλλαγή και ζήτησε από τους βουλευτές να εξετάσουν περαιτέρω το σημείο αυτό, και η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://tv.nrsr.sk/videoanalzy/osoba/8/Ivan.Fiakan?id=233541>.

¹⁸³ Αρχείο αριθ. 2879/2020.

¹⁸⁴ Επιτρέπεται στους βουλευτές να παρίστανται στις συνεδριάσεις με αυτοπρόσωπη παρουσία, εξαιρουμένων των βουλευτών που υποχρεούνται να αυτοαπομονωθούν σύμφωνα με τα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19. Ορισμένες συνεδριάσεις πραγματοποιήθηκαν σε υβριδική μορφή, με αρκετούς βουλευτές να συμμετέχουν με φυσική παρουσία και ορισμένους μέσω βιντεοδιάσκεψης. Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 37.

¹⁸⁵ Άρθρο 5 παράγραφος 3 του νόμου 227/2002 περί ασφάλειας του κράτους.

¹⁸⁶ Άρθρο 5 παράγραφος 1 του νόμου 227/2002 περί ασφάλειας του κράτους.

¹⁸⁷ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 16.

¹⁸⁸ Άρθρο 5 παράγραφος 2 του νόμου 227/2002 περί ασφάλειας του κράτους. Το Κοινοβούλιο πρέπει να εγκρίνει την παράταση εντός 20 ημερών από την έναρξη ισχύος της, διαφορετικά η κατάσταση έκτακτης ανάγκης παύει να υφίσταται. Η παράταση επιτρέπεται, μόνον εάν η κατάσταση έκτακτης ανάγκης έχει δηλωθεί στο πλαίσιο πανδημίας. Βλ. επίσης παρατηρήσεις που υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Εθνικών Οργανισμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 296-297.

¹⁸⁹ Άρθρο 129 παράγραφος 6 του Συντάγματος.

τον έλεγχο είναι σύντομες¹⁹⁰. Το Συνταγματικό Δικαστήριο κλήθηκε να ελέγξει τη συνταγματικότητα της δήλωσης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης και μίας από τις παρατάσεις και, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, διαπίστωσε τη συμμόρφωσή τους με τη σχετική νομοθεσία¹⁹¹. Το Συνταγματικό Δικαστήριο έλεγξε επίσης διάφορα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της πανδημίας και παρείχε διευκρινίσεις για ζητήματα σχετικά με την αρμοδιότητα των τακτικών δικαστηρίων να εκδικάζουν υποθέσεις που αφορούν τέτοια μέτρα. Ωστόσο, έπειτα από μεταγενέστερες αλλαγές της νομοθεσίας¹⁹², εκφράστηκαν ανησυχίες ότι το δικαίωμα δικαστικού ελέγχου ορισμένων μέτρων ενδέχεται να μην είναι επαρκώς εγγυημένο¹⁹³.

Ο Συνήγορος του Πολίτη και το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανέλαβαν ενεργό ρόλο στην προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι ένας ανεξάρτητος φορέας που είναι επιφορτισμένος με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών σε διαδικασίες ενώπιον της δημόσιας διοίκησης και άλλων δημόσιων φορέων, ενώ το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Σλοβακίας είναι ο αρμόδιος Εθνικός Οργανισμός για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, καθώς και ο φορέας ισότητας στη Σλοβακία¹⁹⁴. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, οι καταγγελίες στον Συνήγορο του Πολίτη παρουσίασαν αύξηση σχεδόν 50 %, όπως και τα αιτήματα των πολιτών για καθοδήγηση σχετικά με μέτρα που σχετίζονταν με την πανδημία¹⁹⁵. Ο φόρτος εργασίας του Εθνικού Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν συγκρίσιμος με εκείνον των τελευταίων ετών, ωστόσο το περιεχόμενο των καταγγελιών άλλαξε, με την πλειονότητα να αφορά τα μέτρα που σχετίζονταν με την πανδημία¹⁹⁶. Τα θεσμικά όργανα διαπίστωσαν παραβιάσεις σε διάφορους τομείς, όπως όσον αφορά την καραντίνα των ατόμων που επέστρεφαν από το εξωτερικό με κρατική εντολή, την απομόνωση ορισμένων οικισμών Ρομά στο σύνολό τους και τους περιορισμούς της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και του δικαιώματος στην εκπαίδευση¹⁹⁷.

Εξακολουθεί να υφίσταται ένα ευνοϊκό νομικό πλαίσιο για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ωστόσο προέκυψαν ανησυχίες σχετικά με τον περιορισμό της χρηματοδότησης ορισμένων ΜΚΟ¹⁹⁸. Η νέα κυβέρνηση ανέλαβε τη δέσμευση για

¹⁹⁰ Η αναφορά πρέπει να υποβάλλεται εντός πέντε ημερών από τη δήλωση κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης / την παράταση και το Δικαστήριο πρέπει να αποφασίζει εντός 10 ημερών από την έναρξη της διαδικασίας. Τμήματα 193 και 195 του νόμου 314/2002 για το Συνταγματικό Δικαστήριο. Οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁹¹ Απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 2020 PI ÚS 22/2020, απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 2021 PI ÚS 2/2021.

¹⁹² Τροποποίηση του νόμου 355/2007.

¹⁹³ Υποβολή παρατηρήσεων από τον Συνήγορο του Πολίτη στο Συνταγματικό Δικαστήριο της 10ης Φεβρουαρίου 2021, αρχείο αριθ. 268/2021, σ. 26-35.

¹⁹⁴ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 16-17.

¹⁹⁵ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁹⁶ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία.

¹⁹⁷ Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες του Συνηγόρου του Πολίτη (2020). Η έκθεση υποβλήθηκε σε συζήτηση και ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο στις 7 Μαΐου 2021, με αποτέλεσμα την απόρριψη της έκθεσης· οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία· Ετήσια έκθεση σχετικά με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Εθνικού Κέντρου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Σλοβακίας· στοιχεία που παρασχέθηκαν από το ENNHRI για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 309-312.

¹⁹⁸ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία, σ. 17-18.

περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών¹⁹⁹. Τον Δεκέμβριο του 2020 τέθηκε σε λειτουργία ένα νέο μητρώο μη κυβερνητικών, μη κερδοσκοπικών οργανώσεων²⁰⁰. Πρόκειται για ένα ενιαίο δημόσιο μητρώο όλων των οργανώσεων που ορίζονται από τον αντίστοιχο νόμο που ισχύει στη Σλοβακία, στόχος του οποίου είναι η περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας. Ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με λεκτικές επιθέσεις από δημόσιες αρχές και πολιτικούς σε ακτιβιστές και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών²⁰¹, καθώς και για τον σκόπιμο περιορισμό των δημόσιων πόρων για οργανώσεις που προωθούν την ισότητα των φύλων²⁰². Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 άσκησε πίεση στις δραστηριότητες ορισμένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν ιδιαίτερες ανησυχίες όσον αφορά τις γενικές επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομική κατάσταση των ΜΚΟ²⁰³.

¹⁹⁹ Προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2021-2024, σ. 16-17.

²⁰⁰ Συστάθηκε με τον νόμο αριθ. 346/2018 για το μητρώο μη κυβερνητικών, μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Το μητρώο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://ives.minv.sk/rmno/?lang=sk>.

²⁰¹ Παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 13-14, και παρατηρήσεις που υπέβαλε το ENNHRI για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 294.

²⁰² Αυτό αφορά τη διαδικασία ανακατανομής των επιδοτήσεων για την προώθηση της ισότητας των φύλων από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικογένειας το 2020 με στόχο τη στήριξη συντηρητικών οργανώσεων υπέρ της ζωής, οι οποίες γενικά δεν επικεντρώνονται σε θέματα ισότητας των φύλων. Επιπλέον, μετά την έκδοση του νόμου της 17ης Δεκεμβρίου 2020 για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 544/2010 Συλλ. περί επιδοτήσεων, αντί της ισότητας των φύλων, θα υποστηριχθούν οι ίσες ευκαιρίες απασχόλησης και οι οργανισμοί που προάγουν τις αξίες του γάμου και της οικογένειας. Βλ. παρατηρήσεις που υπέβαλαν για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου το Εθνικό Δίκτυο των Εθνικών Οργανισμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, σ. 294, η Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες στην Ευρώπη, σ. 14 και το ENNHRI, σ. 294-295.

²⁰³ Παρά την προσπάθεια της κυβέρνησης η οποία παρείχε πρόσθετη στήριξη ύψους 1,1 εκατ. EUR για τη στήριξη δραστηριοτήτων ΜΚΟ που μετριάζουν τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, δελτίο Τύπου του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης της 12ης Αυγούστου 2020, αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Remišová: Χορήγηση βοήθειας ύψους 1,1 εκατ. EUR σε μη κυβερνητικές οργανώσεις για την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19: πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Σλοβακία. Βλ. επίσης παρατηρήσεις που υπέβαλε η Via Iuris (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες) για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 15-17.

Παράρτημα Ι: Κατάλογος των πηγών με αλφαβητική σειρά*

* Ο κατάλογος των σχολίων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου διατίθεται στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2019), *Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 482: businesses' attitudes towards corruption in the EU* (στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ).

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2020), *Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502: corruption (διαφθορά)*.

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ευρωπαίων Δικαστών (2007), *Opinion No. 10* (Γνώμη αριθ. 10).

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ευρωπαίων Δικαστών (2016), *Opinion No. 19* (Γνώμη αριθ. 19).

Γραφείο του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Ευρωπαίων Δικαστών (2020), *Γνώμη της 9ης Δεκεμβρίου 2020*, CCJE-BU(2020)3.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, *Συνεκδικασθείσες ρουμανικές υποθέσεις*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, *Repubblika*, C-896/19.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, *LM*, C-216/18 PPU.

Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Σλοβακίας (2019), *Annual report on compliance with human rights* (Ετήσια έκθεση για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων) (<http://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Sprava-o-LP-v-SR-za-rok-2020-.pdf>).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), *Έκθεση για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Σλοβακία*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), Δελτίο Τύπου αριθ. 03/2021, OLAF closes cases on EU agricultural funds in Slovakia (Η OLAF κλείνει τις υποθέσεις σχετικά με τα κονδύλια της ΕΕ για τον γεωργικό τομέα στη Σλοβακία) (<https://ec.europa.eu/anti-fraud/media-corner/news/21-01-2021/olaf-closes-cases-eu-agricultural-funds-slovakia-en>).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), *Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (2017), *Efficiency and quality of the Slovak judicial system, Assessment And recommendations on the basis of CEPEJ tools* [Αποδοτικότητα και ποιότητα του σλοβακικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης, Αξιολόγηση και συστάσεις με βάση τα εργαλεία της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ)] [CEPEJ-COOP(2017)14].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (2020), *CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic* [Επισκόπηση της μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη στη Σλοβακική Δημοκρατία από εμπειρογνώμονες της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ)].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης, *Annual Study* (Ετήσια έκθεση).

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2015, *Javor και Javorova*, 42360/10, κατάσταση εκτέλεσης (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-7717>).

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 24ης Ιουλίου 2012, *Maxian και Maxianova*, 44482/09, κατάσταση εκτέλεσης (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-7711>).

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, *Ivan*, 57405/15, κατάσταση εκτέλεσης (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-47309>).

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 31ης Αυγούστου 2018, *Balogh και λοιποί*, 35142/15, κατάσταση εκτέλεσης (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-51541>).

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 9ης Μαρτίου 2021, *Bilgen κατά Τουρκίας*, 1571/07.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων (2012-2013), *Report on Minimum standards for the evaluation of professional performance and the irremovability of members of the judiciary* (Έκθεση σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα για την αξιολόγηση των επαγγελματικών επιδόσεων και τη μονιμότητα των μελών του δικαστικού σώματος).

Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Εθνικών Οργανισμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (2021), *Contribution for the 2021 Rule of Law Report* (Παρατηρήσεις για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου).

ΟΟΣΑ (2012), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 3 Report: Slovak Republic* (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, Έκθεση φάσης 3: Σλοβακική Δημοκρατία).

ΟΟΣΑ (2014), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Follow-Up to the Phase 3 Report and Recommendation: Slovak Republic* (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, Συνέχεια που δόθηκε στην έκθεση φάσης 3 και συστάσεις: Σλοβακική Δημοκρατία).

ΟΟΣΑ (2017), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 1bis Report: Slovak Republic* (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, Έκθεση φάσης 1α: Σλοβακική Δημοκρατία).

Πλατφόρμα επικοινωνίας Σλοβάκων δικαστών και Ένωση Σλοβάκων Δικαστών (2021) *contribution for the 2021 Rule of Law Report* (παρατηρήσεις για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου).

Σλοβακική κυβέρνηση (2018), *Πολιτική για την αντιμετώπιση της διαφθοράς της Σλοβακικής Δημοκρατίας για την περίοδο 2019-2023* (<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=588DFBA123494910A70AF18737B85A81-034BF7E75BABC88FC3A419E44DED1345>).

Σλοβακική κυβέρνηση (2019), *Εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς της Σλοβακικής Δημοκρατίας* (<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=F75436C4AF3C4D96AE93D60FD6BCA184-99C291B1BA87B0B9BF1E773CB8DA6BA0>).

Σλοβακική κυβέρνηση (2020), *Annual report on the activities of the Public Defender of Rights* (Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες του Συνηγόρου του Πολίτη) (https://www.vop.gov.sk/files/VOP_VS20_SK_1.pdf).

Σλοβακική κυβέρνηση (2021), *Στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Σλοβακία για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου*.

Σλοβακική κυβέρνηση (2021), Σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky) (https://www.planobnovy.sk/files/dokumenty/kompletny-plan_obnovy.pdf)

Σλοβακική κυβέρνηση, *Plan of Legislative Tasks of the Government of the Slovak Republic for 2021* (Σχέδιο νομοθετικών καθηκόντων της κυβέρνησης της Σλοβακικής Δημοκρατίας για το 2021) (https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portlet&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portlet&p_p_file=pl%C3%A1n-2021.pdf&processDetail_WAR_portlet&p_p_action=getFile).

Σλοβακική κυβέρνηση, *Program Statement for 2020 – 2024 (Προγραμματικές δηλώσεις για την περίοδο 2020-2024)* (<https://www.mpsr.sk/programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky-na-obdobie-rokov-2020-2024/800-17-800-15434/>).

Σλοβακική κυβέρνηση, *Program Statement for 2021 – 2024 (Προγραμματικές δηλώσεις για την περίοδο 2021-2024)* (<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>).

Σλοβακικό Συνταγματικό Δικαστήριο, απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2020, Pl ÚS 22/2020.

Σλοβακικό Συνταγματικό Δικαστήριο, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2019, Pl ÚS 21/2014-96.

Σλοβακικό Συνταγματικό Δικαστήριο, απόφαση της 31ης Μαρτίου 2021, Pl ÚS 2/2021.

Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος (2021), *Δελτίο Τύπου της 23ης Μαρτίου 2021, Ο πρόεδρος του Σλοβακικού Δικηγορικού Συλλόγου επισκέφθηκε τον νέο γενικό διευθυντή των σωφρονιστικών ιδρυμάτων (Predseda SAK navštívil nového generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže)*, (<https://www.sak.sk/web/sk/cms/news/form/list/form/row/596497/ event>).

Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος (2021), Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου.

Σλοβάκοι δικηγόροι, *Open call and contribution for the 2021 Rule of Law Report* (Ανοικτή πρόσκληση και παρατηρήσεις για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου) (<https://pravnystat.eu/en/>).

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC), *Implementation Review - 1st cycle (2010-2015), Country Review Report of Slovak Republic*, [Επισκόπηση της εφαρμογής της UNCAC — 1ος κύκλος (2010-2015), Έκθεση επισκόπησης για τη Σλοβακική Δημοκρατία] (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/2013_07_11_Slovakia_a_Final_Country_Report.pdf).

Συμβούλιο της Ευρώπης (2020). *Σύσταση της 20ής Μαΐου 2020 σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας για το 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας για το 2020 [COM(2020) 525 final]*.

Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή της Βενετίας (2013), *Opinion on the Draft Amendments to the Organic Law on Courts of General Jurisdiction of Georgia* (Γνώμη σχετικά με τα σχέδια τροποποιήσεων του οργανικού νόμου για τα δικαστήρια γενικής δικαιοδοσίας της Γεωργίας) [CDL-AD(2013)007-e].

Συμβούλιο της Ευρώπης: Επιτροπή της Βενετίας (2005), *Second interim opinion on constitutional reforms in the Republic of Armenia* [Δεύτερη ενδιάμεση γνώμη σχετικά με τις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις στη Δημοκρατία της Αρμενίας] [CDL-AD(2005)016].

Συμβούλιο της Ευρώπης: Επιτροπή της Βενετίας (2010), *Report on Constitutional Amendment* (Έκθεση για την τροποποίηση του Συντάγματος) [CDL-AD(2010)001].

Συμβούλιο της Ευρώπης: Επιτροπή Υπουργών (2010), *Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες*.

Συνήγορος του Πολίτη (2020), *Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες του Συνηγόρου του Πολίτη (Správa o činnosti verejného ochrancu práv za obdobie roka 2020)*, (https://www.vop.gov.sk/files/VOP_VS20_SK_1.pdf).

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Σλοβακίας, *Timeline of the drafting process of the Judicial Map Reform* (Χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας κατάρτισης του σχεδίου μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη) (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/20210223_Casov%C3%A1_1_os_Sudna_mapa_v.2.pdf).

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Σλοβακίας, Κέντρο Ανάλυσης (2020), *Odporúčania pre tvorbu novej súdnej mapy* (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf).

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Σλοβακίας, Κέντρο Ανάλυσης (2020), *Reform of the Judicial map* (Μεταρρύθμιση του δικαστικού χάρτη) (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf).

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Σλοβακίας, Κέντρο ανάλυσης (2020), *Recommendations for preparation of a new judicial map* (Συστάσεις για την κατάρτιση νέου δικαστικού χάρτη) (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf).

Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Σλοβακίας (2020), δελτίο Τύπου, *Ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Remišová: Χορήγηση βοήθειας ύψους 1,1 εκατ. EUR σε μη κυβερνητικές οργανώσεις για την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19* (*Vicepremiérka Remišová: 1,1 milióna eur na pomoc mimovládnyh organizáciám v boji s COVID-19*) (<https://www.mirri.gov.sk/aktuality/podpredsednicka-vlady/vicepremierka-remisova-11-miliona-eur-na-pomoc-mimovladnym-organizaciám-v-boji-s-covid-19/>).

Υπουργείο Υγείας της Σλοβακίας, Τομεακό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς (<https://www.health.gov.sk/Zdroje/?dokumenty/mzsr/rezortny-protikorupcny-program.rtf>).

Aktuality.sk (2021), *Η Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία της Αστυνομίας (NAKA) συνέλαβε εκ νέου τον χρηματοοικονομικό σύμβουλο Kvietik και διάφορα άτομα από το Σλοβακικό Ταμείο Ακινήτων (NAKA opäť zadržala finančníka Kvietika aj viaceru ľudí zo Slovenského pozemkového fondu)* (<https://www.aktuality.sk/clanok/892385/naka-opat-zadrzala-financnika-martina-kvietika>).

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (Κέντρο για την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας) (2021), *Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας για το 2021*.

Civil Liberties Union for Europe (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες στην Ευρώπη) (2021), *Contribution for Europe for the 2021 Rule of Law Report* (Παρατηρήσεις για την Ευρώπη για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου).

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2019), *Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, Slovak Republic* (Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης, Σλοβακική Δημοκρατία).

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2019), *Fourth Evaluation Round, Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic* (Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων, Προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης, Σλοβακική Δημοκρατία).

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2021), *Fourth Evaluation Round, Second Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic* (Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων, Δεύτερη προσθήκη στη δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης, Σλοβακική Δημοκρατία).

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2021), *Slovakia: GRECO regrets slow progress in prevention corruption of parliamentarians, judges and prosecutors* [Σλοβακία: Η ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς (GRECO) εκφράζει τη λύπη της για την αργή πρόοδο που σημειώνεται στον τομέα της πρόληψης της διαφθοράς των βουλευτών, των δικαστών και των εισαγγελέων] (<https://www.coe.int/en/web/portal/-/slovakia-greco-regrets-slow-progress-in-preventing-corruption-of-parliamentarians-judges-and-prosecutors>).

Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια) (2020), *Exporting Corruption* (Εξαγωγή της διαφθοράς).

Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια) (2021), *Corruption Perception Index 2020* (Δείκτης αντίληψης της διαφθοράς 2020).

Παράρτημα II: Επίσκεψη στη Σλοβακία

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής διεξήγαγαν εικονικές συνεδριάσεις τον Απρίλιο του 2021 με τους ακόλουθους φορείς:

- Ανώτατο Δικαστήριο
- Γενική Εισαγγελία
- Δικαστικό Συμβούλιο
- Εθνική Υπηρεσία Δίωξης του Εγκλήματος της Αστυνομίας
- Εθνικό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Ειδική Εισαγγελία
- Ένωση Ανώτερων Δικαστών
- Κυβερνητικό Γραφείο — Τμήμα Πρόληψης της Διαφθοράς
- Σλοβακικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
- Σλοβακικός Δικηγορικός Σύλλογος
- Σύμπραξη για την Ανοικτή Διακυβέρνηση
- Σύνδεσμος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Συνήγορος του Πολίτη
- Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Υγείας
- Judges For Open Judiciary
- Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια)
- Via Iuris

* Η Επιτροπή είχε επίσης επαφές με τις ακόλουθες οργανώσεις στο πλαίσιο σειράς οριζόντιων συνεδριάσεων:

- Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα
- Amnesty International (Διεθνής Αμνηστία)
- Center for Reproductive Rights (Κέντρο για τα Δικαιώματα Αναπαραγωγής)
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe (Ένωση για τις ατομικές ελευθερίες στην Ευρώπη)
- Civil Society Europe (Κοινωνία των Πολιτών της Ευρώπης)
- Conference of European Churches (Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών)
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law (Ευρωπαϊκό Κέντρο για το Δίκαιο των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων)
- European Centre for Press and Media Freedom (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ελευθερία του Τύπου και των Μέσων Ενημέρωσης)
- European Civic Forum (Ευρωπαϊκό Φόρουμ Πολιτών)
- European Federation of Journalists (Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων)
- European Partnership for Democracy (Ευρωπαϊκή Σύμπραξη για τη Δημοκρατία)
- European Youth Forum (Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεότητας)
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation (Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)
- Human Rights Watch (Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων)

- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists (Διεθνής Επιτροπή Νομικών)
- International Federation for Human Rights (Διεθνής Ομοσπονδία για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου)
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN) (Ευρωπαϊκό Δίκτυο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού)
- International Press Institute (Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου)
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Transparency International EU (Διεθνής Διαφάνεια ΕΕ)